

Jihočeská Univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

Informovanost o možnostech využití asistenčního psa

Bakalářská práce

Mgr. Věra Tichá Ph.D.

2007

Romana Vanišová

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Informovanost o možnostech využití asistenčního psa vypracovala samostatně a použila jen pramenů, které cituji a uvádím v příložené bibliografii.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 b) zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

Souhlasím s použitím práce k vědeckým účelům.

V Českých Budějovicích

.....

podpis studenta

Na tomto místě bych ráda poděkovala své vedoucí bakalářské práce Mgr. Věře Tiché, Ph.D. za její odborné vedení, podnětné připomínky a čas, který mi věnovala. Dále bych chtěla poděkovat všem respondentům, kteří vyplnili dotazníky z mého výzkumu. A na závěr bych ráda poděkovala také své rodině, za zázemí, všestrannou podporu, motivaci a trpělivost během mého studia.

The informedness of use of an asistent dog

Bachelor work

The main task of assistance dog is to help to the people with some kind of body handicap/disabilities. Ususally the dog serves to **push-cart pepople**, but it can help also to the people with a limb amputation or people with poliomyeliti. In Czech Republic there was almost no training of assistance dogs till 2001. Every assistance dog is trained to meet needs of a particular client and every single year the dog has to be re-examined. The training of assistance dog costs approximately 150-200 thousand of czech crown.

The first part of this work deals with body handicap, its divisions from a medical point of view and its social impacts to an individual. It also aims to assistance dog, its abilities, legislative changes and other things that are connected with this problematics.

The second part of this work consists of a survey that has been taken in Pilsen district in the Czech Republic. The survey was performed via questionnaires. The presumed hypothesis was made: the persons with a body handicap, in Pilsen district, are informed about possibilities of usability of assistance dog.

The goal of this work was to map knowing of usability of assistance dog with the persons that have a body handicap in Pilsen district. The goal was fulfilled and the hypothesis was affirmed. This implies that persons with a body handicap in Pilsen district are well informed about possibilities of usability of assistance dog. Nevertheless, during the survey it was found that the laic public is not informed enough. This is the reason why I would recomend to make a leaflet and place it to public places. Also it would be good to inform people about these possibilitoes via public media in the form of an advertisement.

Work leader:

Mgr. Věra Tichá, Ph. D.

České Budějovice

2007

Autor:

Romana Vanišová

Obsah

Obsah	5
Úvod	7
1. Současný stav	8
1. 1. Historie vztahu člověka se psem	8
1. 2. Tělesná postižení	9
1. 2. 1. Definice tělesného postižení	9
1. 2. 2. Tělesné postižení vrozená	9
1. 2. 3. Tělesná postižení získaná	11
1. 2. 4. Sociální dopady tělesných postižení	15
1. 3. Asistenční pes	15
1. 3. 1. Definice a dělení	15
1. 3. 2. Plemena psů vhodná k výcviku asistenčních psů	17
1. 3. 3. Výcvik asistenčního psa	19
1. 3. 4. Závěrečná zkouška asistenčního psa	21
1. 3. 5. Schopnosti a dovednosti asistenčního psa pro tělesně postižené	21
1. 3. 6. Legislativa vztahující se k problematice asistenčního psa	22
1. 3. 7. Cestování do zahraničí s asistenčním psem	25
1. 3. 8. Organizace zabývající se výcvikem asistenčních psů v České republice	25
1. 3. 9. Přínosy a rizika ve vztahu asistenčního psa a osoby tělesně postižené	27
2. Cíl práce a hypotézy	28
2. 1. Cíl práce	28
2. 2. Hypotéza	28
3. Metodika	29
3. 1. Metody výzkumu	29
3. 2. Metodický postup	29
3. 3. Charakteristika zkoumaného souboru	31
4. Výsledky	32
4. 1. Výsledky dotazníku pro osoby s tělesným postižením	32

4. 2. Výsledky ankety pro širokou veřejnost	47
5. Diskuze	60
6. Závěr	62
7. Seznam použitých zdrojů	63
8. Klíčová slova	65
9. Přílohy	66

Úvod

Téma informovanost o možnostech využití asistenčního psa jsem si vybrala, protože se zde protínají dvě oblasti, které mě zajímají. A to jsou: osoby s tělesným postižením a psi, kteří jim pomáhají.

Teoretická část práce se bude zabývat tělesnými postiženími, jejich dělením a důsledky, které člověka omezují v jeho aktivitách. Dále se bude zabývat asistenčními psy. Budou zde vyjmenována plemena psů, která jsou k výcviku asistenčních psů vhodná. V této části bude popsán výcvik a dovednosti asistenčního psa pomáhajícího tělesně postiženým. V neposlední řadě zde bude probrána legislativa související s problematikou chovu, výchovy a vlastnictví asistenčního psa. Dále zde budou tipy a rady pro případ, kdy chce majitel asistenčního psa vycestovat do zahraničí i se svým čtyřnohým pomocníkem.

Výzkum bude zaměřen na míru informovanosti o možnostech využití asistenčního psa u osob s tělesným postižením. Druhá část výzkumu se zaměří na informovanost o možnostech využití asistenčního psa u široké veřejnosti.

Za cíl své bakalářské práce jsem si stanovila zmapovat informovanost o možnostech využití asistenčního psa u osob s tělesným postižením v plzeňském kraji. Dále je možno využít tuto bakalářskou práci jako podklad pro zpracování informačního letáku, který by měl napomoci zlepšit informovanost o možnostech využití asistenčního psa nejen u osob s tělesným postižením, ale i u široké veřejnosti.

1 Současný stav

1. 1 Historie vztahu člověka se psem

Od pradávna se vyvíjí vztah člověka se psem. Již v starověku byl pes přítelem člověka, jeho společník a pomocník. Dokazují to například nalezené kosterní pozůstatky člověka a psa ve společném hrobě, staré malby a kresby na zdech jeskyní a hrobek, zobrazující psy chované v domácnostech pro potěšení, sošky psů a jiné dekorativní předměty. Například Egypťané uctívali psa jako strážce podsvětí a průvodce do říše smrti. Krajní případ úcty ke psům je znám z Etiopie, kde náčelníci kmene korunovali psiho krále a ten se stal poradcem náčelníka. Při audiencích pak rozhodovalo jeho chování – zavrtěl-li ocasem byla žádost vyřízena kladně, štěkání znamenalo naopak zamítnutí žádosti. (9)

Ve středověku ovlivňovalo postavení psa náboženství. V raném středověku byl pes chápán jako přirozená součást života. Psy chovala na svých panstvích šlechta, ale i chudí rolníci měli u svého stavení psiho přítele a hlídače. Jak sílil vliv katolické církve byl pes prohlášen za tvora bezduchého, a tudíž nebylo záhodno mu věnovat zvláštní pozornost. Prostý člověk choval psa jako užitkové zvíře. Šlechta a bohatí chovali psy ušlechtilé a používali je pro lov i pro potěšení hradních pánů. (6)

Na konci 18. a během 19. století došlo v Evropě k oslabení vlivu církve, což přineslo i změnu v názoru na vlastnictví domácích zvířat. Rozvíjel se chov psů a hlavně jejich šlechtění a křížení. Tím vzniklo mnoho nových plemen malých i velkých, tak jak je známe dnes. (6)

Již v armádě Napoleona Bonaparta dostal pes svůj první „humánní“ úkol. Jeho prací bylo vyhledávat raněné vojáky na bojišti. Toto poslání by se dalo pokládat za jakési předchůdcovství záchranářského psa. Po první světové válce se v Německu začal rozvíjet výcvik psů pro vojáky, kteří přišli v boji o zrak. Ve Francii i dalších evropských zemích byl pes využíván pro rehabilitaci zraněných během války. Těmito skutečnostmi se nechali inspirovat v USA a začali používat zvířata v terapii a dále tuto alternativu zkoumat. V 70. letech americký psycholog Boris M. Levison jako první popsal využití psa v dětské psychoterapii. (9)

Pes je pro člověka symbolem mnoha dobrých vlastností. Je považován za tvora citlivého, věrného, oddaného a upřímného, neschopného lidských špatností. Mimo jiné je také velice dobrý přítel a pomocník svého pána. (9)

1. 2 Tělesná postižení

1. 2. 1 Definice tělesného postižení

Za tělesné postižení se považují přetrvávající nebo trvalé nápadnosti v pohybových schopnostech se stálým nebo značným vlivem na kognitivní, emocionální a sociální výkony. Omezení výkonu vyplývá z poškození pohybového aparátu na základě ortopedického, neurologického nebo interního poškození. Tělesným postižením tedy rozumíme vady pohybového a nosného aparátu tj. kostí, kloubů, šlach, svalů, ale i cévního zásobení a nervů, jestliže se projevují porušením hybnosti. Tělesná postižení se dělí na dvě základní skupiny a to tělesná postižení vrozená a tělesná postižení získaná. (15)

1. 2. 2 Tělesná postižení vrozená

Vrozené vady vznikají poruchou vývoje zárodku zpravidla během prvních týdnů těhotenství. Etiologicky se na jejich vzniku může podílet mnoho faktorů působících v době prenatální, perinatální a raně postnatální (například infekční onemocnění matky v těhotenství, špatná životospráva matky, chemikálie, léky, drogy, komplikované porody, nedonošené plody atd.). (14)

Mezi vrozené vady patří kraniostenóza, což je předčasný srůst lebečních kostí. V důsledku kraniostenózy vznikají nejrůznější deformace tvaru lebky. Dále sem patří makrocefalus. To je zvětšená lebka v důsledku poruch cirkulace mozkomíšního moku (likvoru) a poruchy utváření likvorových prostor. Dalším postižením je hydrocefalus tzv. vodnatost mozku. Hydrocefalus vzniká obvykle na základě nepoměru mezi produkcí a vstřebáváním mozkomíšního moku. V neposlední řadě do této kategorie patří mikrocefalus. Je to nápadně malá lebka. Primárně to může být způsobeno nejrůznějšími genetickými odchylkami. Sekundárně to může být příznak těžkého

poškození mozku nitroděložní infekcí během těhotenství. Většinou se tato vada pojí s různými stupni mentální retardace. (14)

Rozštěp lebky je dalším závažným postižením. Bývá provázen výhřezem mozku či mozkových plen. V nejlehčích případech je kostěný defekt krytý kůží, čímž nevzniká výhřez mozku a mozkových plen do vnějšího prostředí. Prognóza tohoto onemocnění je velice špatná. Tito jedinci se dožívají velmi nízkého věku. Ve většině případů umírají do jednoho roku věku. Dále do této kategorie řadíme rozštěp rtů, čelisti a patra. Prognóza těchto lidí je mnohem příznivější, avšak toto postižení komplikuje nemocnému život v mnoha ohledech (například konzumace stravy, estetické hledisko). V dnešní době je však medicína tak rozvinutá, že jedinci touto vadou po chirurgické úpravě nemají větší obtíže. Posledním druhem rozštěpů je rozštěp páteře. Tato vada vzniká nedokonalým uzavřením páteřního kanálu nejčastěji v oblasti bederní. Projevuje se to vakovitým útvarem v bederní oblasti, který je krytý ztenčenou kůží. V nejtěžších případech je páteř rozštěpena po celé délce a mícha vyhřezává ven. Takto postižení většinou nejsou schopni života, a i když je možné vykonat chirurgický zákrok, prognóza nebývá příliš dobrá. (15)

Do kategorie vrozených vad patří i nejrůznější deformace končetin a růstové odchylky. Může to být úplné nevyvinutí končetin, chybějící paže, mimořádně dlouhé a tenké prsty, zmnožení prstů atd. Nejčastěji se vyskytuje tzv. luxace, což je vymknutí či vykloubení kloubu v důsledku neúplného vyvinutí kloubní hlavice či jamky. Lehčí stupeň je nazýván subluxací. Dále sem patří gigantismus, což je obrovský vzrůst v důsledku zvýšené činnosti hypofýzy (nadprodukcí růstového hormonu). Opakem gigantismu je tzv. nanismus. Je to trpasličí vzrůst v důsledku nedostatečné produkce růstového hormonu hypofýzou. (14)

Za vrozenou vadu se také považují nejrůznější obrny, ať už centrální nebo periferní. Nevýznamnějším představitelem obrn je Dětská mozková obrna (DMO). Dětská mozková obrna je porucha hybnosti a vývoje hybnosti na základě poškození mozku. Děti s touto obrnou trpí nejen poruchou hybnosti, ale i poruchou řeči, sníženým intelektem, epilepsií, neklidem aj. Dětská mozková obrna se dále dělí na několik forem. Diparetická forma se projevuje postižením obou dolních končetin, které jsou celkově

slabší. Hemiparetická forma postihuje jednu polovinu těla například pravá horní a dolní končetina má porušenou hybnost. Kvadruparetická forma postihuje, jak z názvu vyplívá, všechny čtyři končetiny. Výše uvedené formy jsou spastické. Druhá skupina jsou nespastické formy. Jsou to diskinetická (extrapyramidová) forma a hypotonická forma. (8)

1. 2. 3 Tělesná postižení získaná

Příčinami získaných tělesných postižení mohou být deformace, různé typy úrazů a řada nemocí. Nejčastější příčinou úrazů s největšími následky jsou dopravní nehody, úrazy elektrickým proudem, neopatrnost při skocích do neznámé vody atd.

Mezi získané tělesné postižení řadíme vadné držení těla, což je souhrnný název pro nejrůznější odchylky od správného držení těla. Patří sem skoliózy, lordózy, kyfózy a ploché nohy. Skolióza je patologické boční vychýlení páteře doprava nebo doleva, přičemž je páteř spirálovitě zakřivená. Poměrně vzácná je jednostranná obloukovitá skolióza, častěji se vyskytuje esovitá skolióza, která například v oblasti hrudníku vybočuje doprava a v oblasti beder vybočuje doleva či opačně. Zpravidla vzniká sekundárně jako kompenzace statických nepoměrů. Dále sem patří zvětšená hrudní kyfóza, což je ohnutí hrudní páteře a projevuje se to odstátými lopatkami a sevřeným hrudníkem mezi rameny. Další je zvětšená krční lordóza. To je předsunutí a prohnutí krční páteře spolu s předsunutím a zakloněním hlavy. Zvětšená bederní lordóza je zvětšené prohnutí páteře spolu s uvolněným břichem a hýžděmi a nesprávným sklonem pánve. Vnitřní nebo vnější bočítost kolen je další vadou. Projevuje se vybočením kolen buď dovnitř nebo ven. A poslední vada patřící do skupiny vadného držení těla je plochá noha. Projevuje se poklesem až vymizením nožní klenby v podélném či příčném směru. (15)

Mezi tělesná postižení získaná řadíme také tělesná postižení způsobená úrazem. Nejčastěji jsou to úrazy mozku a míchy v důsledku pádů, dopravních nehod a skoků do neznámé vody. Patří sem otřes mozku (komoce mozku), který je způsoben tupým nárazem na lebku. Podle délky následné ztráty vědomí dělíme otřes mozku na tři stupně. Při lehkém otřesu mozku trvá bezvědomí jen několik minut. Za středně těžký

otřes mozku považujeme stav, kdy bezvědomí trvá do jedné hodiny po úrazu. Těžký otřes mozku je charakterizován ztrátou vědomí na dobu delší než jedna hodina. Otřes mozku může být zcela bez následků, ale v některých případech vážne paměť, vznikají náhlé těžké bolesti hlavy, které se zhoršují při sehnutí či námaze, dále se mohou objevovat závratě, nejistota a vrávorání při chůzi. Někdy se také vyskytují poruchy spánku s děsivými sny, zpomalené myšlení a reakce, poruchy pozornosti a soustředění. (14)

Závažnějším úrazem je zhmoždění mozku (kontuze mozku). Vzniká působením většího zevního násilí (například dopravní nehoda). Postižený mívá následky zpravidla podle místa poranění. Pokud jedinec úraz přežije, zůstávají zde trvalé následky závažnějšího charakteru, než je tomu u otřesu mozku. Z hybných poruch to bývá většinou spastická hemiparéza, což je ochrnutí pravostranných či levostranných končetin. Méně často se objevují paraparézy, tj. ochrnutí obou dolních končetin. Velmi často se vyskytují okohybné poruchy, kdy vzniká dvojité vidění. Při poškození předních částí čelního laloku mozku často vznikají různé duševní poruchy. U některých jedinců se projeví poúrazová epilepsie. (14)

Dalším velice závažným úrazem jsou zlomeniny obratlů. Zpravidla mívají za následek poškození míchy, a to nejčastěji v oblasti krční páteře nebo na přechodu mezi hrudní a bederní páteří. Nejčastějšími příčinami jsou dopravní nehody, pády z výšky, sportovní úrazy a skoky do neznámé vody. Velmi těžké následky se projevují u zlomenin dolních krčních obratlů, což má za následek stlačení nebo přetětí míchy. Podobně může míchu poškodit také vyhřezlá meziobratlová ploténka. Trvalé následky po takovém úrazu odpovídají místu poškození míchy. To znamená je-li poškozena krční páteř, člověk od tohoto místa níže ztrácí hybnost, citlivost a vegetativní funkce. V akutním stádiu ihned po úrazu vzniká tzv. míšní šok, který se projevuje chabou paraplegií dolních končetin nebo kvadruplegií, zástavou moče a stolice a jinými neurologickými příznaky. Protože mícha nemá schopnost regenerace, většina těchto poranění je nevratná. Podle místa postižení míchy se vyskytují tyto následky: Je-li poškozena mícha v oblasti horní krční míchy vzniká spastická kvadraparéza až kvadruplegie s poruchou čítí, která dosahuje až po krk. Při poškození dolní krční míchy

se objevuje spastická paraparéza až paraplegie dolních končetin a chabá paraparéza až paraplegie horních končetin. Při poškození hrudní míchy vzniká spastická paraparéza až paraplegie dolních končetin. Při poškození bederní a křížové míchy vzniká chabá paraparéza až paraplegie dolních končetin. Při všech uvedených formách postižení míchy vznikají, kromě poruch hybnosti a citlivosti, i poruchy mikce a defekace. Na necitlivé pokožce snadno vznikají těžko se hojící dekubity, obvykle v křížové a hýžděové krajině a pod oběma patami. Život takto postižených lidí může zlepšit pouze co nejdříve a individuálně zaměřená ucelená a komplexní rehabilitace. (15)

V neposlední řadě patří mezi tělesná postižení získaná různé druhy obrn. Například obrna pažní pleteně nebo kompletní obrna brachiálního plexu. Obrna pažní pleteně bývá způsobena přímým poškozením nervové pleteně tlakem či tahem při problémovém porodu. Pažní nervová pletěň je tvořena míšními kořeny a inervuje veškeré svalstvo horní končetiny, včetně pletence ramenního. Při horním typu je postižen 5. a 6. míšní kořen, což se projevuje ochrnutím svalů lopatkových, ramenních, pažních. Postižený nemůže upažit a napnout končetinu v lokti. Pohyblivost ruky a prstů je však zachována. U dolního typu obrny je postižena dolní část brachiálního plexu, kterou vytváří 7. a 8. krční a 1. hrudní míšní kořen. Ochrnuty jsou drobné ruční svaly a většina svalů na dlaňové straně předloktí. Typické je drápovité držení prstů. Celkově je tedy funkce ruky vážně postižena. Při komplexní obrně brachiálního plexu je nervová pažní pletěň úplně poškozená. Celá končetina je bezvládná, ochrnutá visí podél těla, pohyby prstů, ruky i předloktí nejsou možné. Částečná hybnost zůstává zachována jen v oblasti ramene, zbytek končetiny je necitlivý a pokožka zde je suchá s rozsáhlými atrofiemi. (14)

Dále sem patří ještě amputace. Je zjištěno, že čím je člověk mladší v době amputace, tím snadněji se vyrovnává s následky. Amputací rozumíme umělé oddělení části orgánu nebo části či celé končetiny od ostatního organismu. Kromě úrazů může být její příčinou cévní onemocnění, zhoubné nádory na končetinách či sepse, kterou nebylo možné zvládnout běžnými prostředky. Amputace je indikována v těch případech, kdy pouřazové nebo chorobné změny končetin zhoršují postiženému život, podstatně snižují jeho pracovní schopnost a nebo mu přímo ohrožují život. Amputace

primární neboli časná je ta, k níž dojde ihned při nebo těsně po úrazu a rána a pahýl se ošetří dodatečně na chirurgickém oddělení. Sekundární amputace nebo jinak také volená amputace je taková, k níž došlo až po určité době od úrazu či vzniku nemoci, kdy bylo zapotřebí vyčkat průběhu léčení. Amputace terciární neboli pozdní se provádí po pečlivé úvaze kdykoliv později. Jejím smyslem je zlepšení možnosti vybavení klienta protetickými pomůckami. Důsledkem amputací není jen anatomická, ale především funkční ztráta. Současně vzniká viditelný defekt kosmetický. Amputační ztráty jsou kompenzovány protézami, technickými pomůckami, které mají ztracené části těla nahradit. (15)

Mezi tělesná postižení získaná patří také trvalé následky po prodělání nejrůznějších onemocnění. Uvedeme zde alespoň ty nejdůležitější a nejzávažnější. Akutní revmatismus neboli revmatická horečka. Kromě toho, že postihuje hybnost jedince, je také zároveň hlavní příčinou srdečního onemocnění. Nejzávažnějším projevem této nemoci je tzv. revmatický zánět srdce, který může způsobit trvalé poškození a někdy dokonce i smrt. Dále sem patří dětská infekční obrna. Ta se naštěstí díky očkování již řadu let nevyskytuje. Tato nemoc se projevuje ztuhlou šíjí, bolestmi hlavy, pokrčováním dolních končetin pro nalezení úlevové polohy. Dochází k pocitům dřevění či mravenčení v končetinách a postupně nerovnoměrně končetiny ochrnují. Dále je třeba se zmínit o perthesově chorobě. Je to zánětlivé onemocnění hlavice stehenní kosti. Někteří odborníci se domnívají, že příčinou této nemoci je poškození cév vyživující hlavici stehenní kosti. Léčba je dlouhodobá a postižený musí mít především klid na lůžku, neboť namáháním hlavice by mohlo dojít k její deformaci či promáčknutí. Nejčastěji toto onemocnění postihuje chlapce ve věku mezi pátým a sedmým rokem života. Zjistí-li se diagnóza pozdě je nezbytné provést chirurgický zákrok při němž je celá hlavice kosti stehenní nahrazena kovovou náhradou. (14)

Nakonec ještě něco málo o myopatii tzv. progresivní svalové dystrofii. Toto onemocnění se vyskytuje nejčastěji v dětském věku a více u chlapců než u dívek. Vzniká na základě dědičných a metabolických poruch a projevuje se postupným rozpadem svalových vláken, které se přeměňují na bezcenné vazivo s příměsí tuku. Jsou známé dvě formy této nemoci, a to vzestupná a sestupná. U vzestupné formy se objevují

potíže nejdříve na svalstvu pánevního pletence a bedrech, proces pak postupuje vzhůru. Charakteristická je tzv. kachní chůze. Forma sestupná se nejprve projeví na svalstvu ramene a postupně klesá na svalstvo trupu, beder a pánve. Ze začátku nemoci nebývá postižena mobilita, ale jen svalová síla. Avšak s rozvojem nemoci je hybnost jedince omezována. V pokročilém stádiu nemoci je postižený trvale odkázán na invalidní vozík či lůžko, protože již není schopen pohybu a ani sebeobsluhy. Vyžaduje tedy nepřetržitou ošetrovatelskou péči. (7)

1. 2. 4. Sociální dopady tělesných postižení

Pojem člověk s postižením nevystihuje pouze ztrátu na úrovni fyzické, ale i určitou dysfunkci sociální role, kterou člověk získává svou odlišností od okolí a postoji ostatních lidí vůči němu. Tělesné postižení omezuje jedince v některých činnostech a každodenních aktivitách. Jedinec s tělesným postižením se méně často dostává do společnosti, a proto je ohrožen sociální izolací. Člověk s postižením se také hůře uplatňuje na trhu práce. (1)

1. 3. *Asistenční pes*

1. 3. 1. Definice a dělení

Terminologie v této oblasti není jednotná a proto asistenční pes je buď souhrnný název pro všechny druhy psů pomáhající zdravotně postiženým, nebo pes pomáhající tělesně postiženým, obvykle, ale ne výlučně vozíčkářům. Pro potřeby této práce je souhrnný název psí pomocníci nebo pomáhající psy a pojem asistenční pes označuje pouze psa sloužícího osobám s tělesným postižením. Tito psi bývají označeni tzv. košílkou (ukázka viz příloha č. 3), kde je zpravidla napsáno o jakého psa se jedná. (13)

Pomocné tlapy(13) dělí pomáhající psy podle toho, komu a jak pes pomáhá, následovně:

- **Vodící pes pro nevidomé (slepecký pes)** – tento pes je vycvičen k bezpečné navigaci svého pána v prostoru. Dokáže najít určité místo, převést nevidomého přes silnici, upozornit na překážku apod.
- **Asistenční pes pro tělesně postižené** – pes je vycvičen podle konkrétního postižení klienta. Hlavním smyslem je zvýšit soběstačnost a samostatnost postiženého, avšak tento pes neslouží pouze vozičkářům, ale i lidem po amputacích, či osobám s obrnou atd.
- **Balanční pes** – je to pes, který díky speciálnímu postoji a výcviku dokáže pomáhat osobě, která má obtíže s rovnováhou. Pes je vycvičen k „vybalancování“ chůze, pomoci při nastupování a vystupování do prostředků hromadné dopravy, apod.
- **Signální pes pro neslyšící** – pes je vycvičen k upozorňování neslyšícího na zvuky v jeho okolí například plačící dítě, budík, zvonek, telefon, atd.
- **Signální pes pro „alergiky“** – pes je vycvičen k identifikaci pachů, které způsobují klientovi záchvat astmatického typu a tím těmto záchvatům předcházet. U některých klientů jsou to například výpary z čisticích prostředků.
- **Signální pes pro osoby se záchvatovitými onemocněními** - psi jsou vedeni k tomu, aby předem vycítili nadcházející epileptický nebo jiný záchvat a postiženého na něj upozornili. V případě záchvatu může pes také přivolat pomoc.
- **Vodící pes pro osoby se ztrátami paměti** – pes je vycvičen v orientaci v okolí bydliště natolik, aby dokázal postiženého bezpečně dovést domů, pokud není sám schopen se zorientovat.
- **Pes poskytující emocionální podporu** – pes určený osobám, které trpí psychologickými poruchami, kvůli kterým se obávají sami vycházet z domova a zapojovat se do běžného života. Pes snižuje dezorientaci, přináší pocit bezpečí v neznámém prostředí.

- **Šikovný pomocník** – je to asistenční pes jehož páníčkem není postižený, ale osoba pečující o postiženého. Šikovní společníci jsou umístovány do domácností s velmi těžce postiženými klienty, kteří by sami nemohli dávat psům povely. Pes umí například otevřít dveře mamince, která nese postižené dítě v náručí. Tento pes také provádí domácí canisterapii.

1. 3. 2. Plemena psů vhodná k výcviku asistenčních psů

V současné době známe více než 400 plemen psů. Avšak jen některá plemena jsou vhodná k výcviku jako asistenční psi pro zdravotně postižené. U asistenčních psů záleží na jejich charakterových vlastnostech a schopnostech vůbec. Při využití psů u osob s postižením platí více než kde jinde, že není vhodné plemeno, ale hlavně vhodný jedinec. Proto se v praxi můžeme setkat s nejrůznějšími plemeny, o kterých bychom řekli, že podle povahy nemohou být asistenčními psy. (9)

Nejčastěji používaná plemena pro výcvik asistenčních psů jsou:

- *Labradorský retrívr* – Je to inteligentní, čilý, bystrý, adaptabilní, poslušný a oddaný společník. Má laskavou povahu bez agresivity nebo nevhodné bázlivosti. Dospělý jedinec měří v kohoutku 56 – 57 cm. Feny mírají o několik centimetrů méně. Jejich srst je krátká a snadno se udržuje. Nejčastějším zbarvením je jednotná černá, žlutá nebo čokoládově hnědá. (10)
- *Zlatý retrívr (Golden retrívr)* – Je to laskavý, přátelský a důvěřivý tvor. Je velice inteligentní, má přirozené pracovní schopnosti a je také poslušný. Je o něco větší než labradorský retrívr. V dospělosti dorůstá výšky 56 – 61 cm v kohoutku. Srst je dlouhá ale také snadno upravitelná a nenáročná na údržbu. Zbarvení srsti jsou nejrůznější odstíny zlaté nebo krémové barvy. (10)
- *Flat coated retrívr* – Všeobecně nadaný pes s vrozenými loveckými vlastnostmi, velice optimistický, přátelský, klidný, poslušný a oddaný. Velcí jsou přibližně jako zlatí retrívři to znamená v dospělosti mají 58 – 61 cm v kohoutku. Jejich srst je dlouhá, většinou černé nebo hnědé barvy. (9)

- *Kříženci labradorského ratrivra a zlatého retrívra* – Jsou to velice inteligentní, pracovití, poslušní, společenští, přátelští a velice adaptabilní psi. Velikost, barva a délka srsti je závislá na rodičích štěněte. Tito psi jsou pro asistenci velice vhodní, mají totiž dobré charakterové vlastnosti a výbornou schopnost učit se novým věcem. (9)
- *Belgický ovčák* – Je to sebevědomý, bystrý a inteligentní pes s vrozenou nedůvěřivostí ke všemu neznámému, nebojácný a v rozličných situacích je schopen reagovat samostatně. V dospělosti dorůstají velikosti 60 – 66 cm v kohoutku. Feny jsou jako u všech plemen o něco menší. Podle typu srsti se rozlišují čtyři varianty. *Malinois* – má krátkou srst plavě uhlové barvy s černou maskou. *Tervueren* – má dlouhou srst plavě uhlové barvy s černou maskou. *Groenendael* – má dlouhou srst černé barvy. *Lakenois* – má hrubou, tvrdou srst plavé barvy se stopami uhlové barvy na čenichu. Pro výcvik asistenčních psů se používají především varianty Malinois a Tervueren. (10)
- *Krátkosrstá kolie* – Má přátelskou a nekonfliktní povahu. Je velice přizpůsobivá, snadno se učí. Nemá sklony k agresivitě ani nervozitě. Je to velice vyrovnané a inteligentní zvíře. Psi v dospělosti dorůstají velikosti 56 – 61 cm v kohoutku. Jejich srst je krátká a snadno se udržuje. Barva srsti nejčastěji zlatá s bílými znaky nebo trikolórní. (9)
- *Border kolie* – Je to bystré, pozorné a inteligentní plemeno. Není nervózní ani agresivní, spíše naopak přátelská a velice přítulná povaha. Psi mají průměrně 53 cm v kohoutku, feny o něco méně. Jejich srst je dlouhá nebo krátká, rozmanitých barev, avšak bílá by neměla převažovat. (10)
- *Bílý švýcarský ovčák* – Je to temperamentní, pozorný a ostražitý tvor. Není nervózní, k cizím je trochu zdrženlivý a zachovávající si odstup. Nikdy není bázlivý ani agresivní. Zkrátka ideální rodinný pes, přítulný a snadno ovladatelný. Psi v dospělosti měří kolem 60 – 66 cm v kohoutku, feny o něco méně. Mají krátkou nebo dlouhou srst bílé barvy. (9)
- *Německý boxer* – Je to sebevědomý, klidný a vyrovnaný pes. V rodině nezákladný a otevřený, vůči cizím nedůvěřivý. Velice veselý a přátelský, hravý,

avšak nebojácny, jde-li do tuhého. V dospělosti měří 57 – 63cm v kohoutku. Jeho srst je krátká. Barva jejich srsti jsou nejrůznější odstíny žluté nebo žíhané. (9)

- *Německý ovčák* – Je povahově vyrovnaný, pevných nervů, sebevědomý a absolutně přirozený. Má vlídnou a přátelskou povahu. Je dobromyslný, ale pozorný a ovladatelný. Musí mít odvalu, bojovnost a tvrdost, aby byl vhodný jako doprovodný, strážní, služební, pastevecký a obranářský pes. V dospělosti měří kolem 55 – 66 cm v kohoutku, psi jsou o něco větší než feny. Jejich srst je tvrdá a hrubá. Zbarvení srst je různé od čistě černé přes černé s šedými znaky až po šedivé s hnědými nebo světlejšími znaky. (10)
- *Labradoodl* – Je to nové dosud neuznané plemeno, které bylo šlechtěno speciálně pro nevidomé alergiky. Plemeno vzniklo křížením labradorského retrievera a velkého pudla. Vlastnosti retrievera jsou kromě neagresivní povahy a učenlivosti také atraktivní nealergenní srst s nižšími nároky na údržbu. Dorůstá velikosti 54 – 65 cm v kohoutku. Jeho srst je silně kudrnatá různých barev. (9)

Kromě zástupců výše uvedených plemen, se může stát asistenčním psem, pes jakékoliv jiného, a to i malého plemene psů. Záleží ovšem na tom, co klient od psa vyžaduje. Jsou-li jeho požadavky relativně nenáročné a jeho postižení není tak závažné, je možné vycvičit i malého psa. Z malých plemen psů se jako dobří asistenční psi osvědčili například pudlové, jezevčící, pražští krysařící, japan chinové, trpasličí špicové a další. (5)

1. 3. 3. Výchova asistenčního psa

Narozením štěňátka začíná dlouhá a složitá cesta k tomu, aby se z něj stal dobrý asistenční pes. Nejprve je po dobu osmi týdnů pečlivě váženo, měřeno, očkováno a sledováno. V této době je důležité jim věnovat nejvyšší možnou péči, protože tak jako u lidí, každé zanedbání se projeví později. V osmi týdnech jsou štěňata odstavena od matky a tím vlastně začíná druhá fáze jejich cesty k hrdinství. (9)

Pak přichází na řadu takzvaná adoptivní rodina. Štěňata jsou předána dobrovolným vychovatelům, kteří je mají doma dokud nedorostou natolik, aby se dali úspěšně vycvičit. Toto období se také nazývá předvýchovou a trvá asi jeden rok, záleží však na typu výcviku a vyspělosti psa. Během tohoto období se pes učí základním povelům jako je sedni, lehni, zůstaň atd. Je také velice důležité aby bal pes brán do společnosti a byl součástí všech aktivit rodiny vychovatele, a tak si zvykl na nejrůznější situace. Proto i na osobu vychovatele jsou kladeny určité nároky a musí tedy být vybrán s rozvahou, aby byl schopný psovi dát dostatek lásky, ale i disciplíny a pokory. (13)

Je-li pes řádně připraven, přichází na řadu třetí fáze, a to samotný výcvik psa. Nejdříve se musí zjistit, co psa nejvíce motivuje: pamlsek, hračka, pohlázení, slova chvály atd. Pak se pracuje s tím co na psa „nejvíce platí“. V této fázi se pes učí speciálním dovednostem dle potřeb klienta, například podávání věcí, otevírání a zavírání dveří atd. V další fázi výcviku se pes konečně setkává se svým novým páníčkem. I nový majitel si musí osvojit některé dovednosti například jak se o psa starat, jak mu správně dávat povely, jak jej správně chválit a trestat atd. Pak se společně několik dní „secvičují“, co se oba naučili, poznávají se a vytváří si mezi sebou vztah. To je velice důležité proto, aby byli schopný a spolehlivý tým na celý život. (13)

Nakonec je čeká závěrečná zkouška, kde se testují dovednosti psa a soulad s klientem přímo v terénu. Po složení závěrečné zkoušky je pak pes slavnostně předán svému novému majiteli. Je to radostná společenská událost, kde jsou přítomni všichni, kteří pomáhali týmu dojít až sem: chovatel, vychovatel, cvičitelé, dobrovolníci, rodiny a sponzoři. Všichni společně oslaví to, že jejich práce byla úspěšná a že tým dobře zvládl závěrečnou zkoušku. (9)

Doba vlastního výcviku je u každého psa jiná, záleží totiž na potřebách klienta a učenlivosti psa. Zpravidla to bývá šest měsíců až dva roky tvrdé práce, než může být pes klientovi předán. Avšak do této doby se nezapočítává období předvýchovy tj. první rok života psa. (13)

1. 3. 4. Závěrečná zkouška asistenčního psa

Podmínky pro úspěšné složení závěrečné zkoušky se ověřují ve volném terénu např. v okolí klientova bydliště. Zkouška se skládá ze tří částí. První část ověřuje základní poslušnost psa, tím jsou myšleny základní povely jako k noze, sedni, lehni zůstaň atd. Druhá část prověřuje chování psa na rušných a frekventovaných místech, neboť asistenční pes se nesmí nechat rozptýlit zvuky a pachy kolem něj, musí zůstat v klidu i ve chvíli, kdy kolem něj procházejí jiní psi nebo projíždí jedno auto za druhým. A třetí část ověřuje speciální dovednosti získané během speciálního výcviku. Jsou to různé cviky, cvik podání předmětu je povinný pro všechny asistenční psi pro tělesně postižené. Při závěrečné zkoušce musí pes předvést alespoň pět cviků, aby zkoušku úspěšně splnil. (11)

1. 3. 5. Schopnosti a dovednosti asistenčního psa pro tělesně postižené

Jak už je výše uvedeno, každý asistenční pes se cvičí „na míru“ konkrétnímu klientovi. Avšak následující dovednosti jsou základním výčtem toho, co by měl asistenční pes umět. Jinak se tyto dovednosti psa také nazývají speciální cviky. Jsou to:

- Podávání různých předmětů – cílem cviku je, aby pes dokázal přinést a podat požadovanou věc (například mobilní telefon, tašku, klíče, list papíru, tužku, boty, ručník atd.)
- Otevírání dveří – úkolem psa je, aby na povel dokázal otevřít dveře směrem, ve kterém jsou pro vozíčkáře nepřístupné. Aby to mohl pes vykonat, musí být na dveřích upevněn provázek nebo poutko.
- Zavírání dveří – zavřít dveře by měl pes umět v obou směrech. Při zavírání dveří směrem k psovodovi pes zavírá dveře tahem za poutko a dveře směrem od psovoda zavírá výskokem a tlakem na dveře.
- Rozsvícení a zhasínání světla – pes provádí cvik opřením přední nohy o vypínač.
- Otevírání a zavírání zásuvek, lednice, skříně, pračky apod. – na zásuvce nebo dvířkách je opět přidělané poutko či provázek pomocí něhož zásuvku nebo dvířka pes otevře.

- Pomoc při svlékání a oblékání, popřípadě rozvazování tkaniček u bot – pes v tomto případě pomáhá zatažením za požadovaný kus oblečení.
- Vyndávání věcí (ze skříně, lednice apod.) – cílem tohoto cviku je, aby pes po otevření lednice či skříně dokázal vyndat určenou věc a podat ji psovodovi.
- Odnášení věcí (druhé osobě, do koše apod.) – úkolem psa je odnést daný předmět na určené místo či druhé osobě, která může psa povzbuzovat.
- Opora při vstávání – při tomto cviku musí pes dokázat pomoci psovodovi při vstávání z postele, při přemísťování na invalidní vozík atd. Na povel „stůj zůstaň“ musí pes klidně a pevně stát a být psovodovi oporou.
- Nalezení a přinesení ztracených věcí ve volném prostoru – cílem cviku je, aby pes dokázal najít a přinést předměty a to i mimo domov, zhruba do vzdálenosti 20 metrů, podle druhu prostředí (může se jednat o ztracené klíče, zapomenutou tašku v obchodě, vodítko zapomenuté na lavičce apod.).
- Pomoc při zvedání psovoda z invalidního vozíku, postele, země, otáčení ležícího psovoda, manipulace s končetinami psovoda, pomoc při tažení invalidního vozíku apod.
- Podávání předmětů od druhé osoby – zde se zkouší například situace, kdy při placení v obchodě pokladní vrací psovodovi peněženku nebo pokud další imobilní osoba potřebuje předat psovodovi nějakou věc apod.
- Zvednutí ruky, nohy nebo hlavy – tento cvik se využívá v případech, kdy imobilní osoba není sama schopna vrátit nohu na stupátko vozíku, ruku na ovladač elektrického vozíku, či narovnat hlavu zpět na opěrku. Do správné polohy vrací hlavu a ruku psovoda pes mechanickým pohybem hlavy, nohu je možno vracet zpátky jemným vzetím do zubů. (9)

1. 3. 6. Legislativa vztahující se k problematice asistenčního psa

Chov psů, a to i asistenčních, musí být v souladu s platnými právními předpisy České republiky. Mejtová (9) sem řadí tyto právní předpisy:

- Listina základních lidských práv a svobod uvedená pod č. 2/1993 Sb.

- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, v platném znění
- Zákon č. 229/2003 Sb., o místních poplatcích, v platném znění
- Zákon č. 149/2004 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, v platném znění
- Zákon č. 166/1999 Sb., veterinární zákon, v platném znění
- Vyhláška č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení
- Vyhláška č. 137/2004 Sb., o hygienických požadavcích na stravovací služby a o zásadách osobní a provozní hygieny při činnostech epidemiologicky závažných
- Vyhláška č. 175/2000 Sb., o přepravním řádu pro veřejnou dráží a silniční dopravu
- Vyhláška č. 347/2002 Sb., o hygienických požadavcích na prodej potravin a rozsah prodejny podle sortimentu prodávaných potravin
- Další právní předpisy např. vyhlášky ministerstev a obcí

Problematika práv asistenčních psů se dá rozdělit do pěti základních aspektů, a to: financování výcviku, příspěvky na výživu a veterinární péči, práva přístupu do veřejných prostor, používání náhubků a vodítek a placení místních poplatků.

Financování výcviku – Pokud jde o financování výcviku, v současné době existuje velký rozdíl mezi výcvikem vodícího psa a ostatních typů psů pomocníků. Výcvik vodících psů je do značné míry financován státem. Výcvik asistenčních psů ale státem financován není, protože na rozdíl od vodících psů, asistenční psi nejsou vyhláškou č. 182/1991 Sb. uznáni jako zdravotní nebo kompenzační pomůcka. Výcvik asistenčního psa přitom přijde na 150 až 200 tisíc korun. Cvičitelé tedy musí výcvik hradit ze sponzorských darů, příspěvků, výtěžků dalších aktivit, případně z prostředků, získaných v rámci jednorázových grantů či projektů. (18)

Příspěvky na výživu a veterinární péči – Také v této otázce jsou značné rozdíly mezi vodícími psi a ostatními typy psích pomocníků. Podle vyhlášky č. 182/1991 Sb. může příslušný obecní úřad poskytnout majiteli vodícího psa příspěvek na krmivo a veterinární péči pro tohoto psa, a to ve výši 800 Kč. Veterinární péčí se zde myslí hlavně povinné očkování. Avšak na ostatní typy psích pomocníků se tato vyhláška nevztahuje. Úřady o tom zpravidla ví a až dogmaticky se tím řídí. Jedinou

možností je si o tento příspěvek požádat a po zamítnutí žádosti příslušným obecním úřadem se obrátit na Ministerstvo práce a sociálních věcí s žádostí o odstranění tvrdosti zákona v této věci. Bohužel ale kladné vyřízení žádosti není samozřejmostí. (18)

Práva přístupu do veřejných prostor a hromadných dopravních prostředků

– V této problematice jsou si vodící a asistenční psi rovni. Vyhláška č. 137/2004 Sb. však zatím garantuje přístup pouze do restaurací a jídelen, do provozoven holičství, kadeřnictví, manikúry, pedikúry, kosmetických, masérských, regeneračních nebo rekondičních služeb. Vyhláška uvádí ve třetí části, § 49, odst.1, písmeno h): vstupovat do konzumační části provozovny může vodící pes doprovázející nevidomou osobu a pes speciálně vycvičený pro doprovod osoby s těžkým zdravotním postižením. Vstup do ostatních veřejných prostor ale ani vodícím, ani dalším asistenčním psům negarantuje žádný zákon ani vyhláška. Vždy záleží na dohodě s vedením nebo zástupci dotyčné organizace, zda psa pomocníka dovnitř pustí či ne. To se však netýká jen nepodstatných veřejných prostor, ale i úřadů, škol, zdravotnických zařízení atd. (17)

V otázce přístupu do hromadných dopravních prostředků jsou asistenční psi opomíjeni. Vyhláška č. 175/2000 Sb., o přepravním řádu pro veřejnou dráží a silniční dopravu §23, odst. 5 říká: Vodícího psa doprovázející nevidomou osobu, jakož služebního psa nelze z přepravy vyloučit ani jeho přepravu odmítnout. (16)

Používání vodítek a náhubků – Novela zákona na ochranu zvířat proti týrání z roku 2004 svěřila pravomoci v úpravách pravidel pro pohyb psů na veřejném prostranství jednotlivým obcím. Řada obcí sice již dala do svých obecních vyhlášek výjimku z povinného používání vodítka nebo náhubku pro psy pomocníky, ale některé obce tak nečinily a tím se celá situace značně komplikuje. Takže v obcích kde toto místní vyhláška neupravuje, se majitel automaticky dopouští přestupku proti obecní vyhlášce. Problém je v tom, že neexistuje právní předpis, který by obce zavazoval k tomu, aby asistenčním psům výjimku poskytli. (19)

Placení místních poplatků – Placení místních poplatků je snad jedinou oblastí, kde je problematika vodících a asistenčních psů uspokojivě řešena. Zákonem č. 229/2003 Sb., o místních poplatcích, §2, odst.2, bylo totiž doplněno, že od platby je osvobozen držitel psa, kterým je osoba nevidomá, bezmocná a osoba s těžkým

zdravotním postižením, které byl přiznám třetí stupeň mimořádných výhod podle Zákona o sociálním zabezpečení. Také osoby provádějící výcvik psů, určených k doprovodu postižených osob, jsou osvobozeny od místních poplatků. (20)

1. 3. 7. Cestování do zahraničí s asistenčním psem

Jestliže chcete vycestovat s asistenčním psem do zahraničí, musíte samozřejmě splnit určité podmínky (například očkování, pas pro malá zvířata atd.). Avšak každá země má své předpisy ohledně dopravy a vstupu zvířat na území daného státu. Některé země vyžadují i krevní testy na určité protilátky. Nejlépe proto uděláte, když si na Státní veterinární správě zjistíte, co vámi vybraná země požaduje. Další místo, kde můžete tyto informace získat, je velvyslanectví nebo konzulát země, do které cestujete. Zde by vám měli poskytnout informace o přístupových právech a o povinnosti používání vodítek a náhubků. Je dobré vědět, že identifikace psa košílkou je názorné i v cizině, ale pro jistotu je lepší, má-li pes na obojku připevněné pouzdro s kontaktními údaji (jméno majitele, adresa hotelu apod.) v jazyce dané země nebo angličtině. Budete-li cestovat letadlem nahlaste asistenčního psa již při registraci letenky. Na linkách ČSA bude pes přepraven zdarma a na palubě s cestujícími. Výjimkou je cesta do Velké Británie a Irska, tam psi musí být dopravováni v nákladovém prostoru. Na palubě letadla musí být pes označen košílkou a připoután na vodítko. S sebou musíte mít též náhubek potvrzení o výcviku a veterinární doklady neboli pas malých zvířat. Není povinností mít u sebe anglický překlad potvrzení o výcviku, avšak leckdy se to může usnadnit situaci. (13)

1. 3. 8. Organizace zabývající se výcvikem asistenčních psů v České republice

Pomocné tlapky – Je to obecně prospěšná společnost sídlící ve Starém Plzenci. Tato společnost se zabývá odchovem, výchovou, výcvikem a předáváním a psů pomocníků osobám se zdravotním postižením, které splňují kritéria pro přijetí psa a soužití s ním. Cvičí zde vodící psi pro nevidomé osoby, asistenční psi pro osoby s tělesným postižením. Dále zde vychovávají psi pro canisterapeutické účely dětským domovům, speciálním školám, ústavům sociální péče, domovům důchodců, penzionům pro starší osoby, nemocnicím, sanatoriím, hospicům ústavům nápravné výchovy.

Společnost odborně připravuje a vzdělává chovatele, cvičitele a administrativní pracovníky. Provádí osvětovou a vzdělávací činnost, čímž chce prohloubit povědomí veřejnosti o úloze asistenčních psů. Dále podporuje úpravu a aktivně se účastní na tvorbě zákonných norem týkající se problematiky asistenčních psů. (13)

Pes pomůže – Je to občanské sdružení se sídlem v Horažďovicích, které vzniklo v únoru 2001. Poskytuje poradenství v oblasti psích pomocníků. Věnuje se výběru a pořizování vhodných psů, nebo zajišťuje jejich vlastní odchov. Provádí zdravotní prohlídky psů a posouzení cvičitelem. Stejně jako pomocné tlapky tato organizace cvičí vodící psy pro nevidomé osoby, asistenční psi pro osoby s tělesným postižením a psi pro canisterapeutické účely. (11)

Helppes – Občanské sdružení Helppes je nezisková organizace zabývající se speciálním výcvikem psích pomocníků. Tato organizace sídlí v Praze a je členem nejrůznějších mezinárodních organizací zabývajících se psími pomocníky. Cvičí se zde vodící psy pro nevidomé, asistenční psy pro tělesně postižené, signální psy pro neslyšící, signální psy pro osoby se záchvatovitými onemocněními a canisterapeutické psy. Avšak výcvikem to nekončí, tato organizace pořádá i volnočasové aktivity pro osoby vlastníci psího pomocníka. A pro širokou veřejnost pořádá společenské a vzdělávací akce. (10)

Pes pro tebe – Je to občanské sdružení sídlící v Praze. A stejně jako předchozí organizace i tato se zabývá výcvikem psů pomáhajících zdravotně postiženým. Cvičí převážně vodící psi pro nevidomé, ale během svého působení vycvičili i několik asistenčních psů pro osoby s tělesným postižením. Pořádá také nejrůznější společenské akce a vzdělávací semináře. (12)

1. 3. 9. Přínosy a rizika ve vztahu asistenčního psa a osoby tělesně postižené

Fakt, že zvíře má dobrý vliv na psychiku člověka se ví už dlouho. Asistenční pes je tedy psychickou podporou svého pána. Stává se jeho nejlepším přítelem a pomocníkem zároveň. Může se však také stát, že klient a pes se neshodnou a tudíž nejsou schopni společného soužití. Také existují klienti, kteří psa z důvodu svého postižení mít nemohou, protože by například nezvládli péči o psa, či jsou psychicky labilní a psa by mohli neúměrně trestat apod. Ve vztahu klienta a psa také musí být určitá míra tolerance z obou stran. Ani asistenční pes neuposlechne svého pána vždy na první vyslovení příkazu. Někdy musí pán příkaz několikrát zopakovat, než pes příkaz splní, avšak nemělo by to být pravidlem. (5)

2. Cíl práce a hypotézy

2. 1. Cíl práce

Cílem práce je zmapovat informovanost o možnostech využití asistenčního psa u osob s tělesným postižením v Plzeňském kraji.

2. 2. Hypotéza

Osoby s tělesným postižením v Plzeňském kraji jsou informovány o možnostech využití asistenčního psa.

3. Metodika

3. 1. Metody výzkumu

Výzkum byl proveden za využití metody dotazování, techniky sběru dat dotazníku.

3. 2. Metodický postup

Výzkum proběhl v plzeňském kraji. V rámci výzkumu byla zjišťována informovanost o možnostech využití asistenčního psa u osob s tělesným postižením, ale i u široké veřejnosti.

Pro sběr dat byly vytvořeny dva typy dotazníků. První typ dotazníků byl sestaven tak, aby zjišťoval informovanost o možnostech využití asistenčního psa u osob s tělesným postižením. Dále dotazník pro osoby s tělesným postižením. Druhý typ dotazníků byl určen pro širokou veřejnost.

Dotazník pro osoby s tělesným postižením obsahoval základní demografické údaje a to věk a pohlaví. Dále pak následovalo třináct otázek týkajících se asistenčních psů, z toho tři uzavřené a deset otevřených. První otázka zjišťovala zda-li osoby s tělesným postižením ví, komu asistenční pes slouží. U druhé otázky respondenti vyplňovali, kde získali informace o možnosti využití asistenčního psa. Třetí otázka byla zaměřena na to, jaké informace se respondenti dozvěděli. Čtvrtá otázka zjišťovala, jestli respondenti ví kam se obrátit, v případě přání mít asistenčního psa. Pátá otázka se ptala zda-li respondenti znají nějakou konkrétní organizaci zabývající se výcvikem asistenčních psů. Šestá otázka zjišťovala jestli respondenti ví jak dlouho se asistenční pes cvičí. Sedmá otázka získávala informace o povědomí lidí o tom jaké podmínky musí splnit pes. Osmá otázka byla zaměřena na okolnosti, které by respondenta vedli k pořízení asistenčního psa a které naopak ne. Devátá otázka zjišťovala zda-li respondent ví, co vše je třeba zařídit, když chce asistenčního psa. Desátá otázka byla zaměřena na plemena psů vhodných k využití jako asistenčních psů. Jedenáctá otázka se ptala, zda-li respondenti ví, jak záležitosti ohledně asistenčního psa české zákony. Ve dvanácté otázce měli respondenti vyjmenovat alespoň tři dovednosti asistenčního psa.

Třináctá otázka zjišťovala jestli respondent vlastní asistenčního psa a pokud ano, jak dlouho. (viz příloha č.1)

Druhý typ dotazníku byl určen pro širokou veřejnost a byl sestaven formou ankety. Na začátku byly zjišťovány základní demografické údaje a to věk, pohlaví a nejvyšší dosažené vzdělání. Poté následuje sedm otázek z toho tři uzavřené a čtyři otevřené. První otázka zjišťovala, jestli respondent ví, komu asistenční pes slouží. Druhá otázka byla zaměřena na znalost plemen, která se používají k výcviku asistenčních psů. Třetí otázka se ptala, zda-li respondent zná nějakou konkrétní organizaci zabývající se výcvikem psích pomocníků. Ve čtvrté otázce se zjišťovalo jestli respondent zná dovednosti psa. Pátá otázka se ptá na to, kde respondent ví jak dlouho se asistenční pes cvičí. Šestá otázka zjišťuje kde dotazovaný zná nějakou osobu vlastnící asistenčního psa. Sedmá otázka byla zaměřena na to, zda respondent ví kam by se měl obrátit v případě potřeby nebo přání mít asistenčního psa. (viz příloha č. 2)

Pro potvrzení či vyvrácení hypotézy bylo stanoveno sedm aspektů, z nichž pokud respondent správně odpověděl nebo dal najevo svou informovanost o dané oblasti alespoň ve čtyřech z nich, byl pro účely tohoto výzkumu považován za informovaného o využití asistenčního psa jako pomocníka.

Zvolené aspekty:

1. Respondent zná alespoň jednu organizaci popřípadě osobu, na niž by se obrátil v případě přání pořídit si vlastního asistenčního psa. (kde získá informace)
2. Respondent dokáže vyjmenovat základní povahové vlastnosti a požadavky na zdravotní stav psa, které musí asistenční pes splňovat. (vlastnosti a zdravotní stav)
3. Respondent zná dobu trvání výcviku asistenčního psa. (doby výcviku)
4. Respondent zná podmínky pro získání asistenčního psa. (podmínky pro získání psa)
5. Respondent má povědomí o proceduře předcházející převzetí asistenčního psa. (procedura převzetí)

6. Respondent zná alespoň dvě plemena psů využívaných jako asistenčních (plemena)
7. Respondent zná legislativní úpravu ohledně asistenčního psa. (legislativa)

3. 3. Charakteristika zkoumaného souboru

Výzkum proběhl od ledna do března 2007 v plzeňském kraji. Respondenty dotazníků byly osoby s tělesným postižením. Bylo rozdáno čtyřicet dotazníků a třicet dva se jich vrátilo. Návratnost dotazníků byla tedy 87% Respondenti byly ve věku mezi devíti a osmdesáti dvěma lety. Přesně polovina respondentů byly ženy a druhá polovina muži. Pro vyhodnocení dotazníku byly použity tabulky a grafy a výsledky jsou uvedeny v procentech, graficky.

Respondenty ankety byla široká veřejnost. Bylo rozdáno padesát anketních dotazníků a pouze dvacet pět se jich vrátilo. Návratnost anketních dotazníků byla tedy padesátiprocentní. Respondenti byly ve věku mezi šestnácti a šedesáti šesti lety. Nejvíce respondentů mělo ukončené středoškolské vzdělání. Pro vyhodnocení ankety byly použity tabulky a grafy stejně jako u dotazníku pro osoby s tělesným postižením. Výsledky jsou uvedeny v procentech, graficky.

4. Výsledky

4. 1. Výsledky dotazníku pro osoby s tělesným postižením

Graf 1

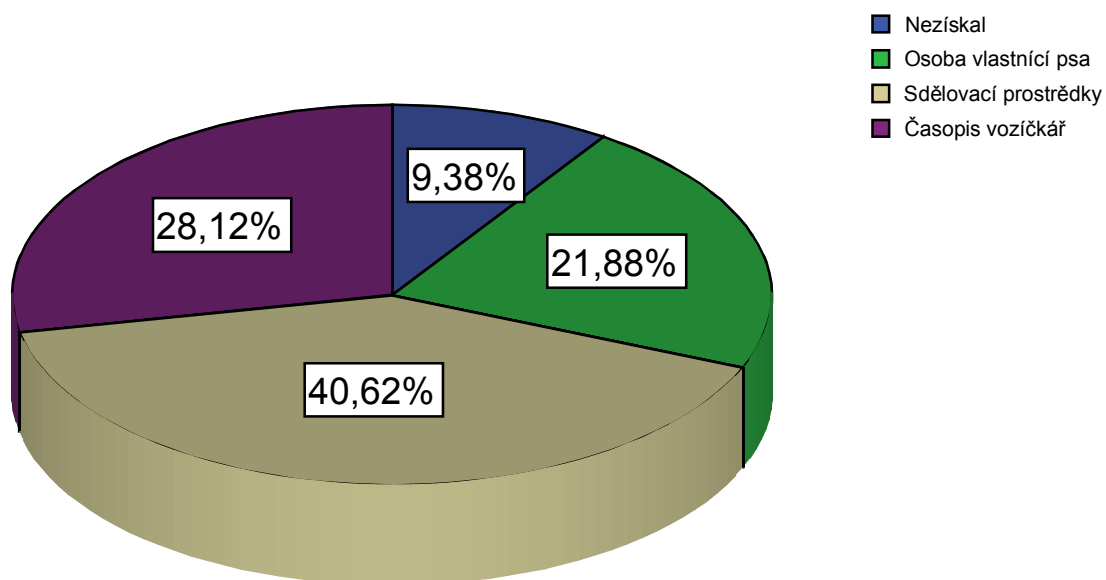

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tohoto grafu vyplývá, že 96,88% respondentů vědělo, komu slouží asistenční pes. A pouze 3,12% respondentů nevědělo co je asistenční pes a komu slouží.

Graf 2

Kde respondent získal informace o možnosti využití asistenčního psa

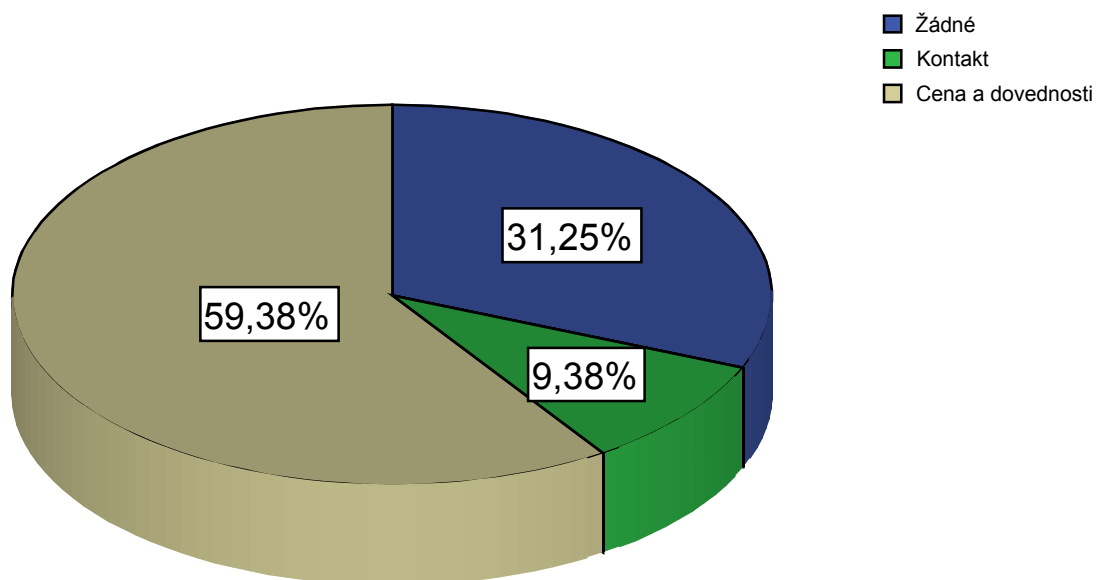

Zdroj: Vlastní výzkum

Z grafu vyplývá, že 40,62% respondentů se o asistenčním psovi dozvědělo ze sdělovacích prostředků. 28,12% respondentů získalo informace o asistenčním psovi z časopisu Vozíčkář. 21,88% respondentů má informace od osoby, která asistenčního psa vlastní. A pouze 9,38% respondentů žádné informace nemělo.

Graf 3

Jaké informace byly respondentovi poskytnuty

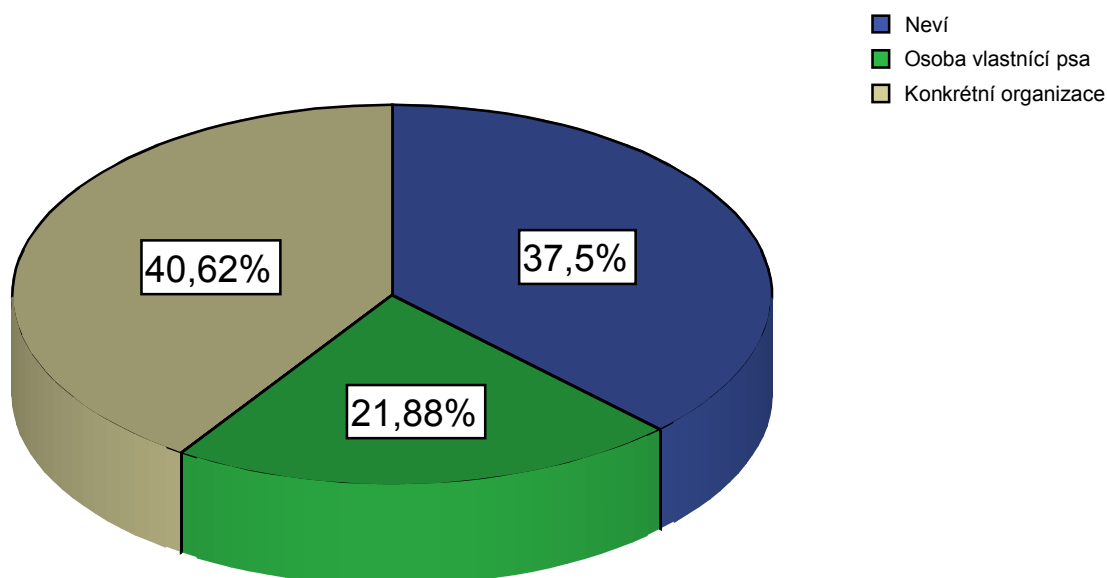

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tohoto grafu vyplývá, že 59,38% respondentů se dozvědělo jaké jsou dovednosti psa a jaká je jeho pořizovací cena. 9,38% respondentů dostalo kontakt na konkrétní organizaci zabývající se výcvikem asistenčních psů. 31,25% respondentů nemělo žádné informace.

Graf 4

Na koho by se respondent obrátil v případě přání mít asistenčního psa

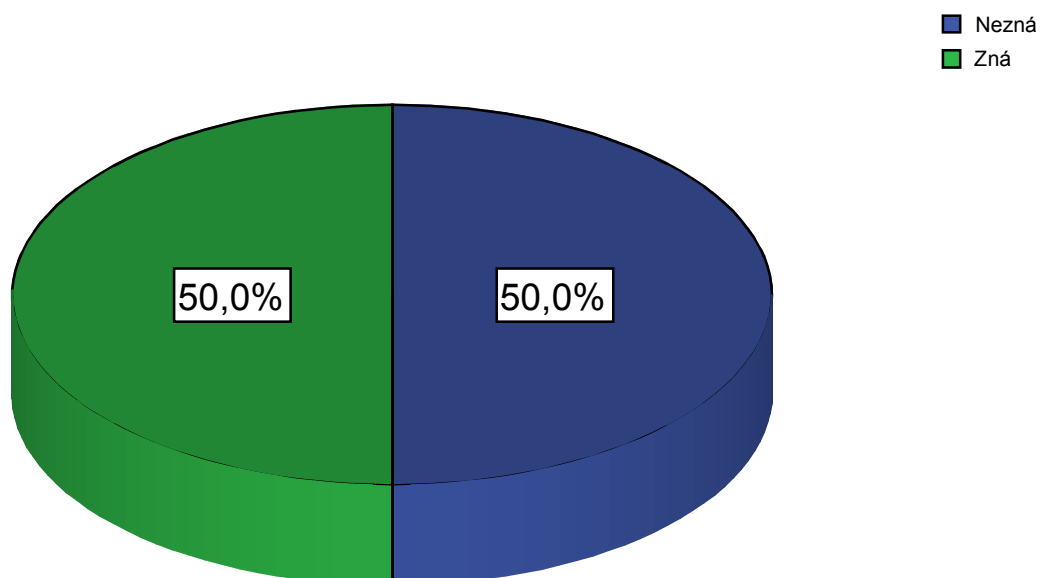

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tohoto grafu vyplývá, že 40,62% respondentů by s v případě přání mít vlastního asistenčního psa obrátilo na konkrétní organizaci zabývající se výcvikem asistenčních psů. 21,88% respondentů by se obrátilo na osobu, která asistenčního psa vlastní. A 37,5% respondentů neví kam by se mělo obrátit v případě přání mít vlastního asistenčního psa.

Graf 5

Znalost nějaké organizace zabývající se výcvikem asistenčních psů

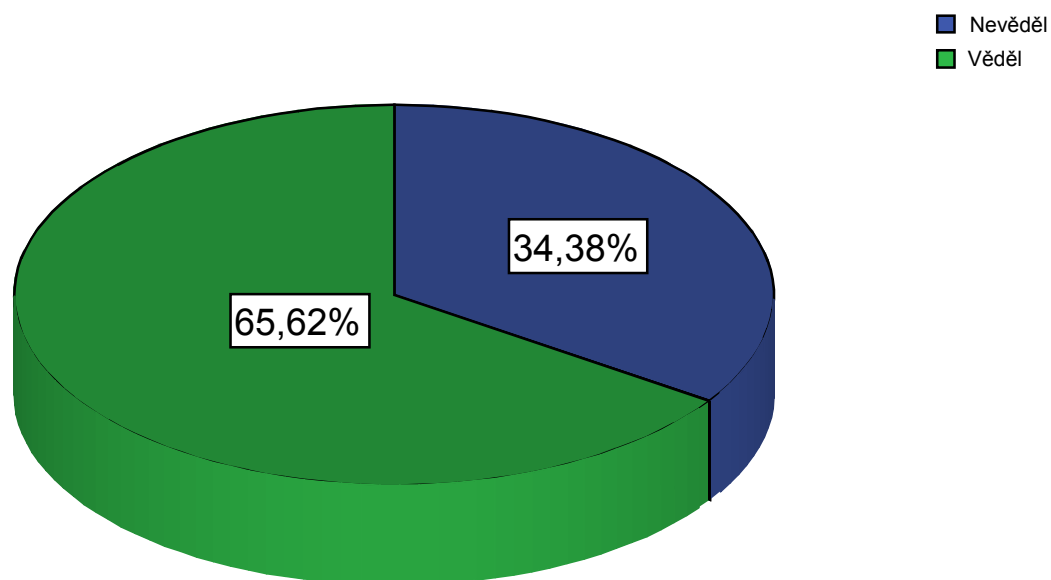

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tohoto grafu vyplývá, že 50% respondentů zná nějakou konkrétní organizaci zabývající se výcvikem asistenčních psů. A 50% respondentů nezná žádnou konkrétní organizaci, která cvičí asistenční psy.

Graf 6

Znalost doby trvání výcviku asistenčního psa

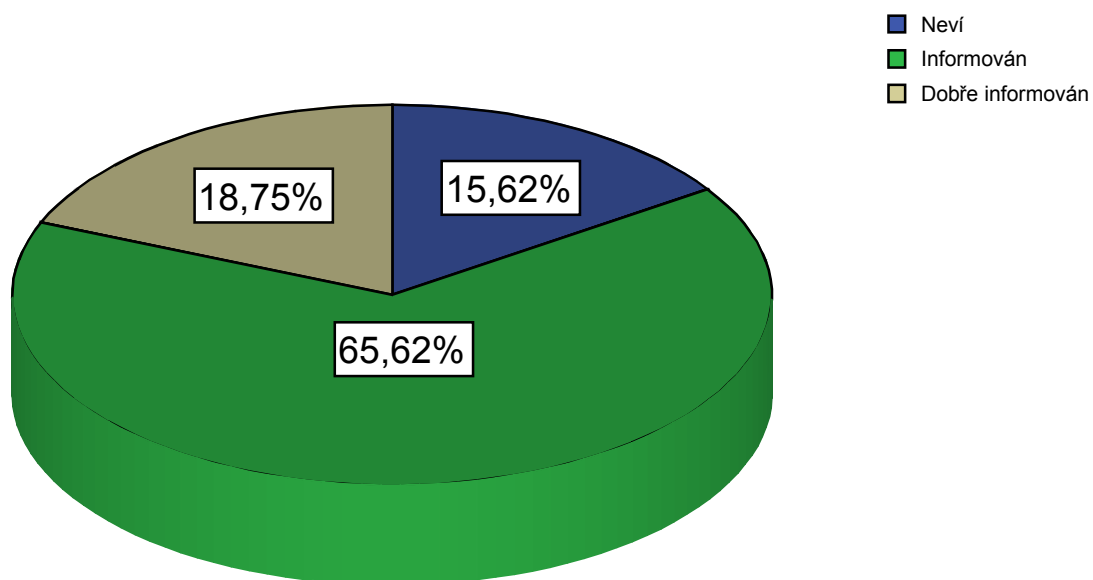

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tohoto grafu vyplývá, že 65,62% respondentů vědělo jak dlouho se asistenční pes cvičí. A 34,38% respondentů nevědělo jak dlouho trvá výcvik asistenčního psa.

Graf 7

Informovanost o podmínkách, které musí splňovat pes

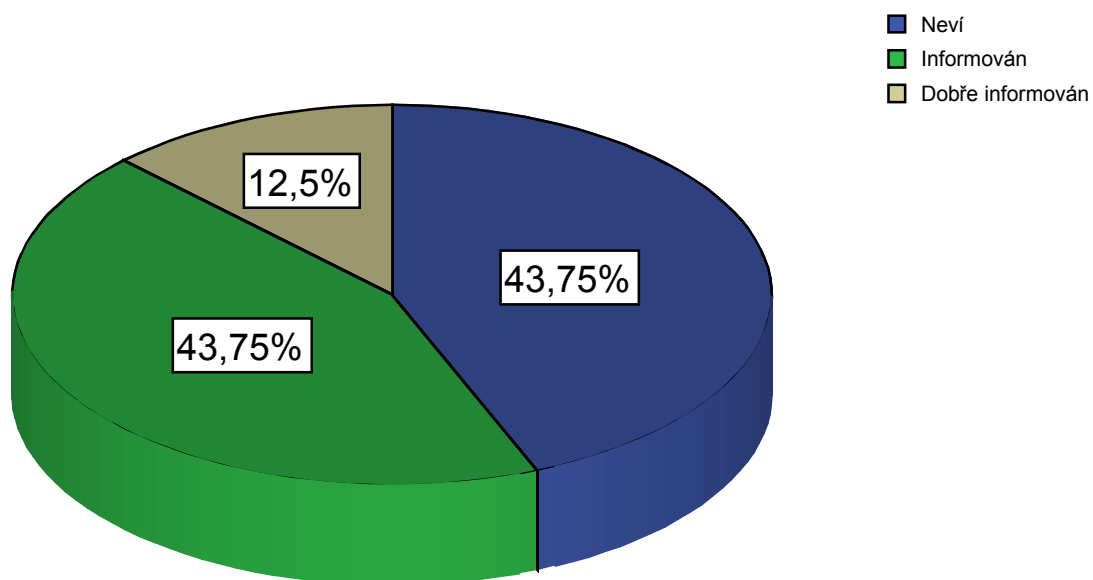

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tohoto grafu vyplývá, že 65,62% respondentů je informováno o podmínkách, které musí pes splnit, aby se mohl stát asistenčním psem. 18,75% respondentů je dobře informováno o podmínkách, které musí pes splnit. A 15,62% respondentů neví jaké podmínky musí pes splnit.

Graf 8

Co všechno musí absolvovat a zařídit zajemce o asistenčního psa

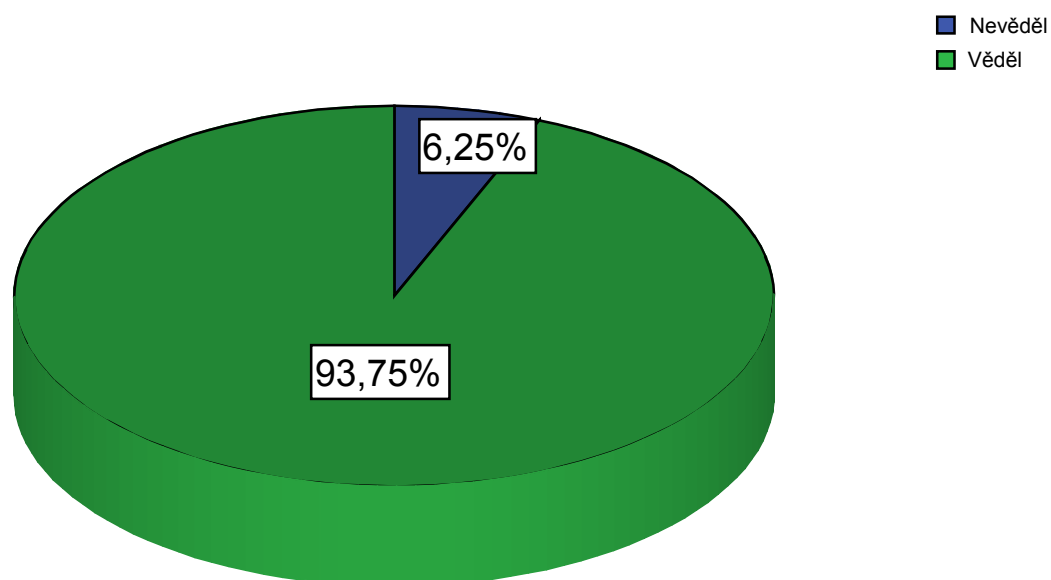

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tohoto grafu vyplývá, že 43,75% respondentů je informováno o tom, co musí splnit a zařídit zájemce o asistenčního psa. 43,75% respondentů tyto informace nemá. A pouze 12,5% respondentů je dobře informováno o podmínkách, které musí splnit pokud si chce pořídit asistenčního psa.

Graf 9

Znalost plemen, která se využívají jako asistenční psi

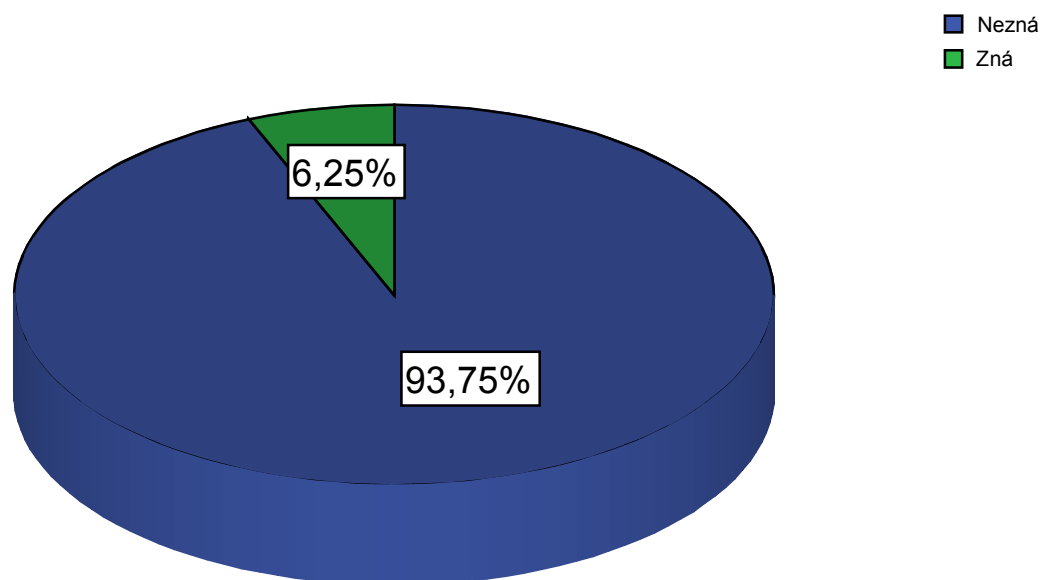

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tohoto grafu vyplývá, že 93,75% respondentů ví jaká plemena psů se cvičí jako asistenční psi. A pouze 6,25% respondentů neví jaká plemena se k výcviku asistenčních psů používají.

Graf 10

Znalost legislativy upravující záležitosti ohledně asistenčního psa

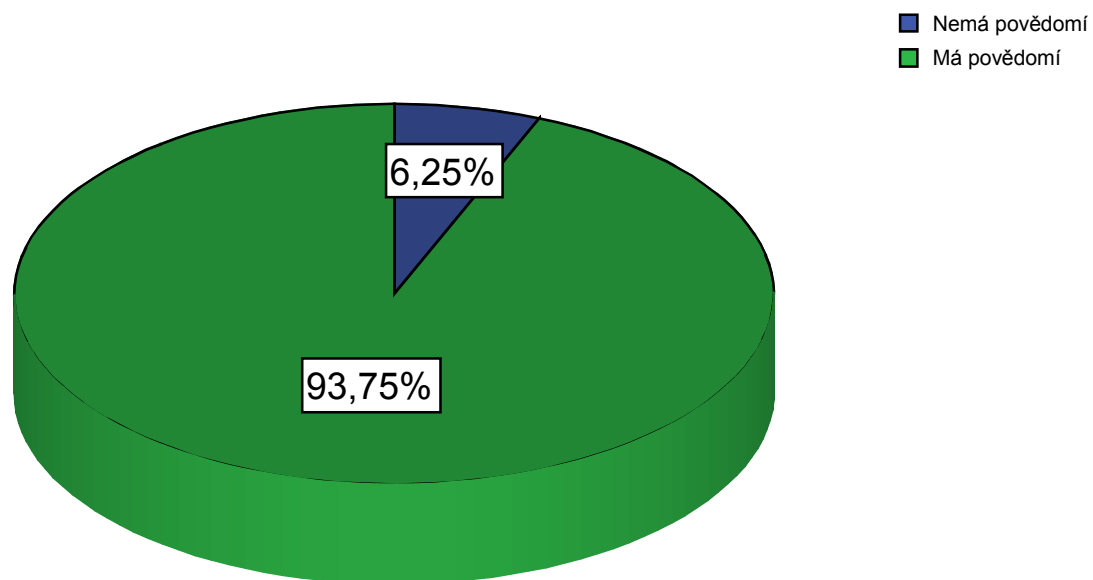

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tohoto grafu vyplývá, že 93,75% respondentů neví jak problematiku asistenčního psa upravují české zákony. A pouze 6,25% respondentů vědělo jak české zákony upravují problematiku asistenčního psa.

Graf 11

Povědomí respondenta o dovednostech asistenčního psa

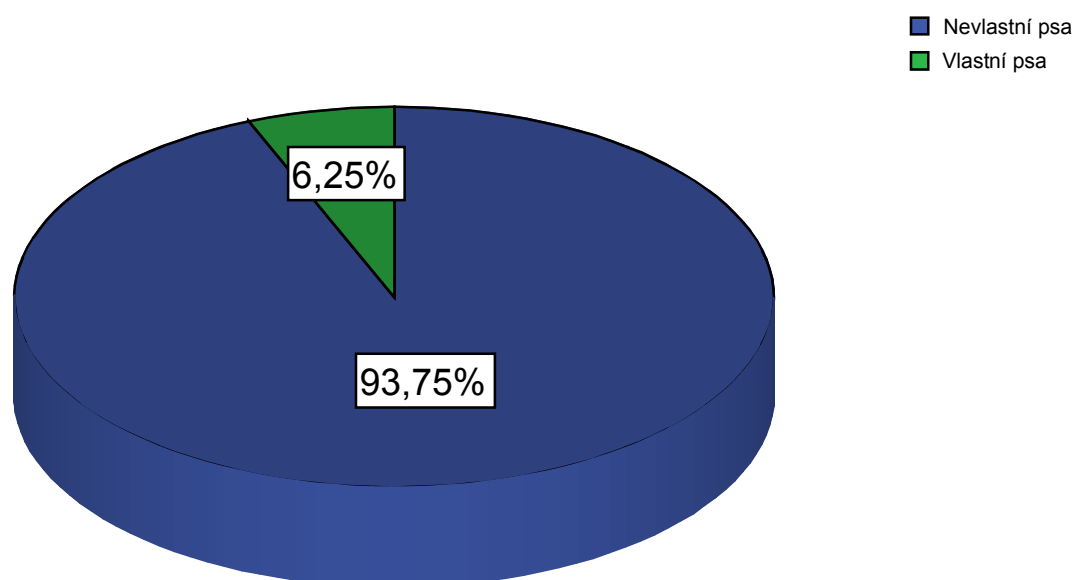

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tohoto grafu vyplývá, že 93,75% respondentů vědělo jaké má asistenční pes dovednosti. A pouze 6,25% respondentů nevědělo jaké má asistenční pes dovednosti.

Graf 12

Vlastnictví asistenčního psa

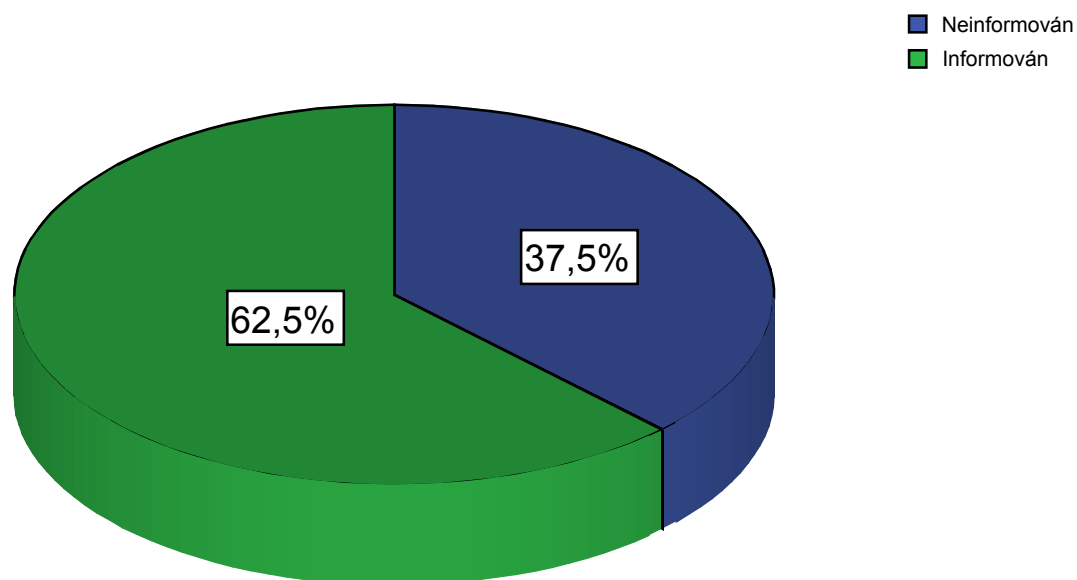

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tohoto grafu vyplývá, že pouze 6,25% respondentů vlastní asistenčního psa. 93,75% respondentů asistenčního psa nevlastní.

Graf 13

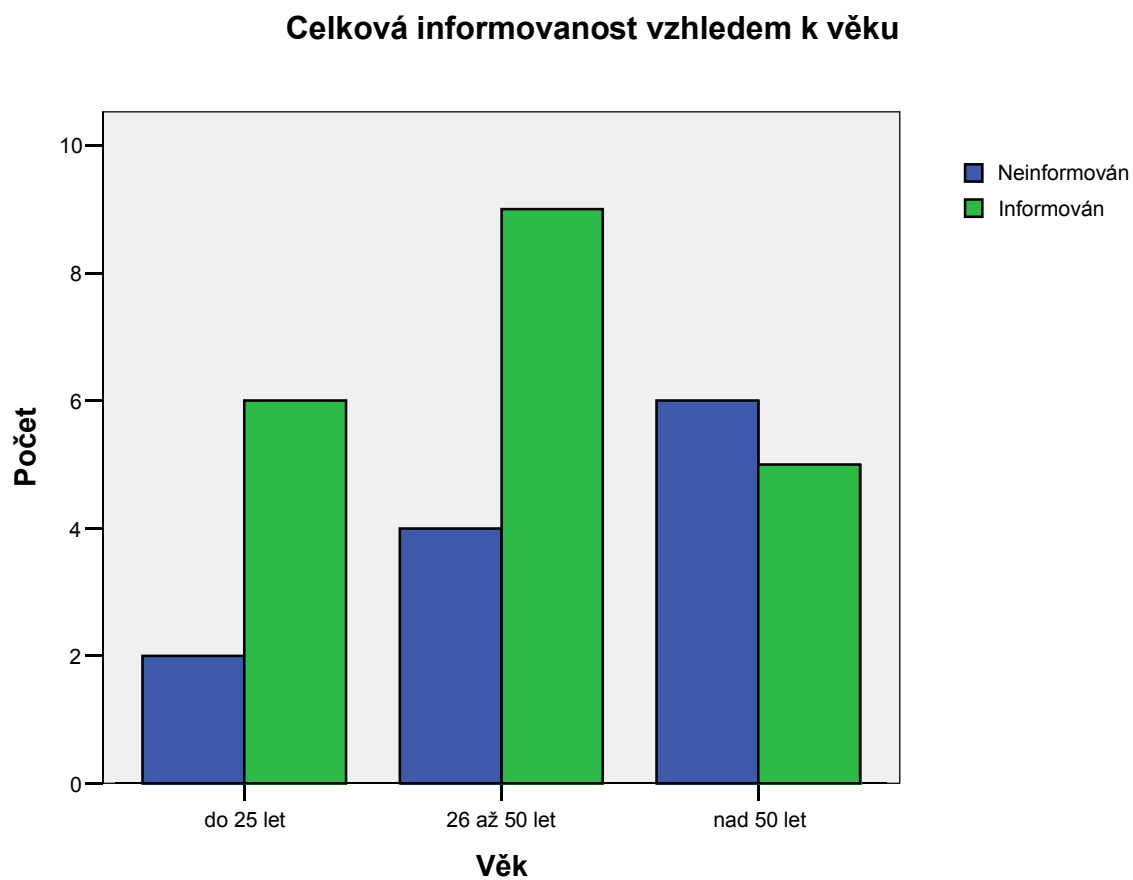
Celková informovanost osob s tělesným postižením

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tohoto grafu vyplývá, že 62,5% respondentů je celkově informováno o možnostech využití asistenčního psa. A 37,5% respondentů není celkově informováno o možnostech asistenčního psa.

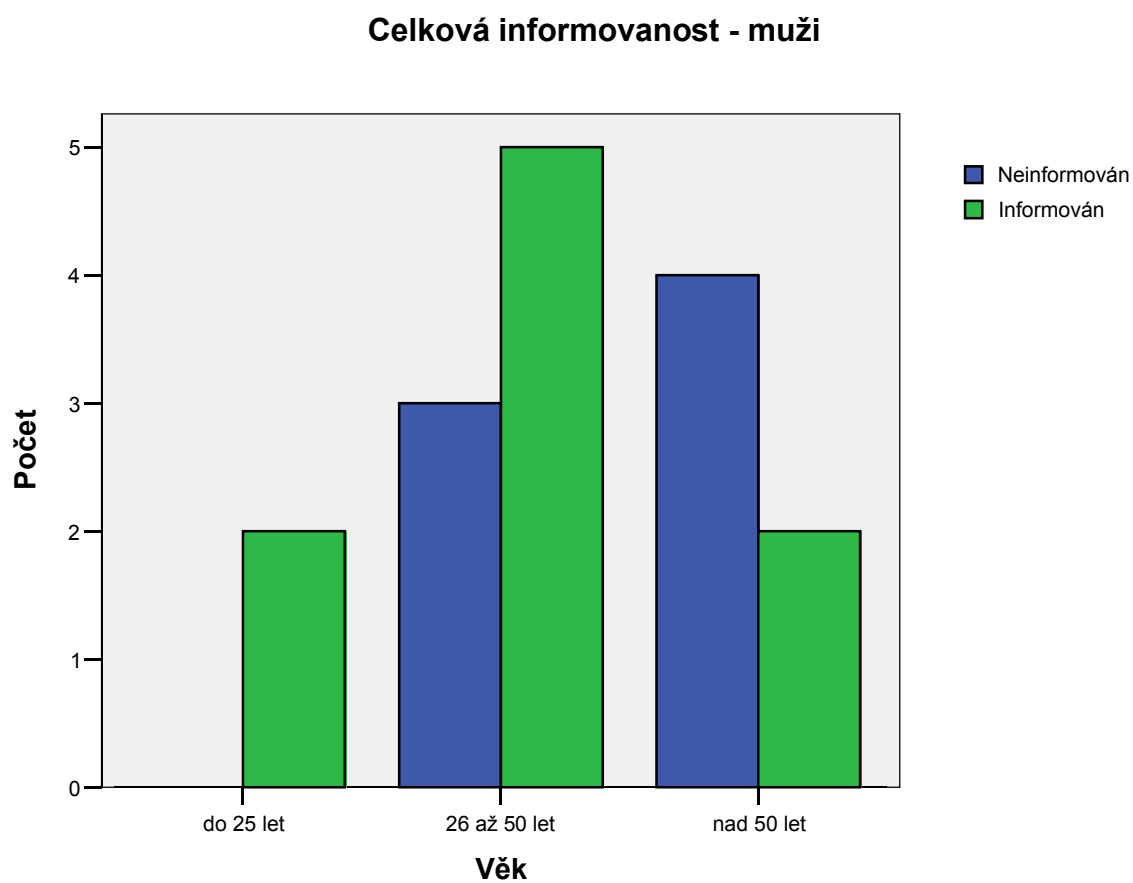
Graf 14

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tohoto grafu vyplývá, že nejlépe informováni jsou lidé ve věku mezi 26 a 50 lety. Nejméně informováni jsou osoby nad 50 let věku.

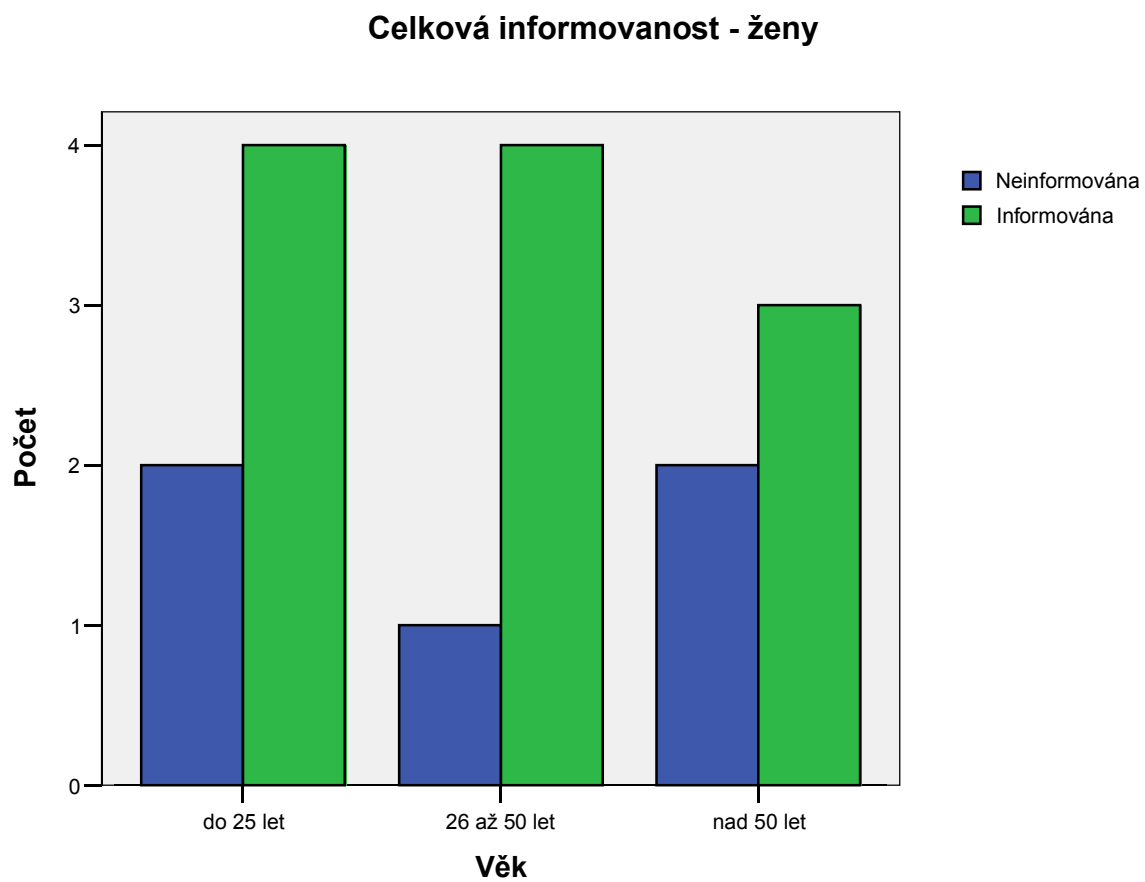
Graf 15

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tohoto grafu vyplývá, že nejvíce jsou informováni o možnostech využití asistenčního psa muži ve věku od 26 do 50 let.

Graf 16

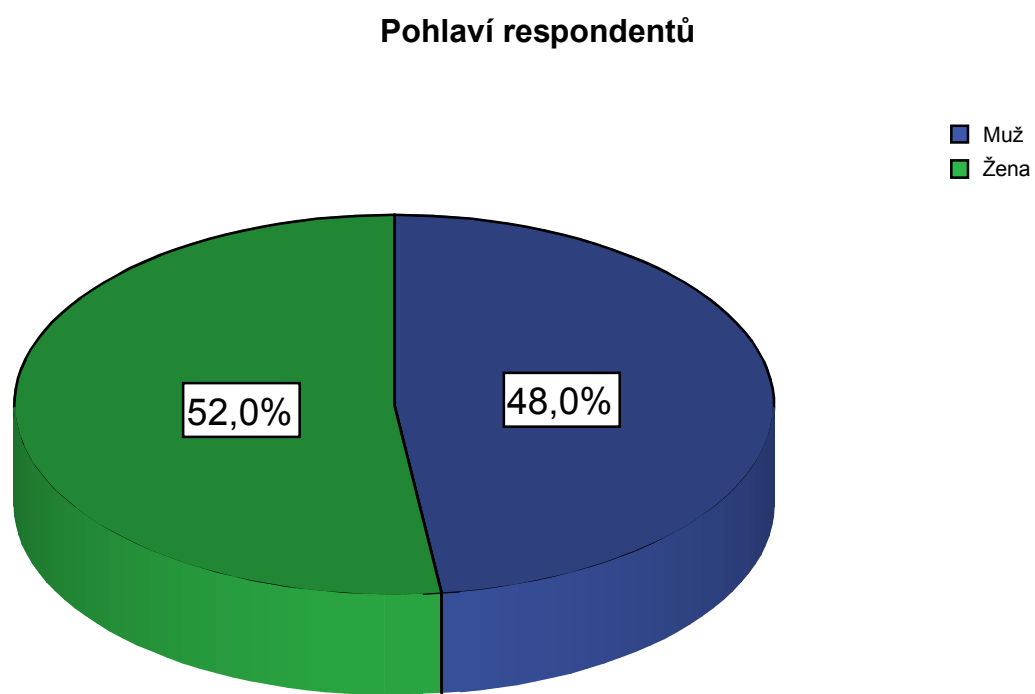

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tohoto grafu vyplývá, že nejvíce jsou informovány o možnostech využití asistenčního psa ženy do 50 let věku.

4. 2. Výsledky ankety pro širokou veřejnost

Graf 17

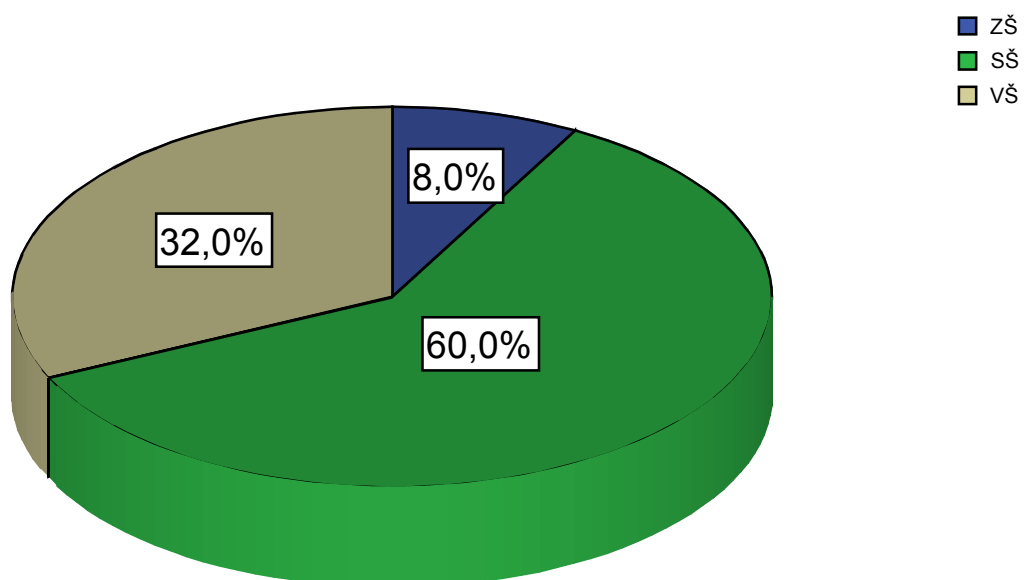

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tohoto grafu vyplývá, že 52% respondentů byly žena a 48% respondentů byli muži.

Graf 18

Nejvyšší dosažené vzdělání

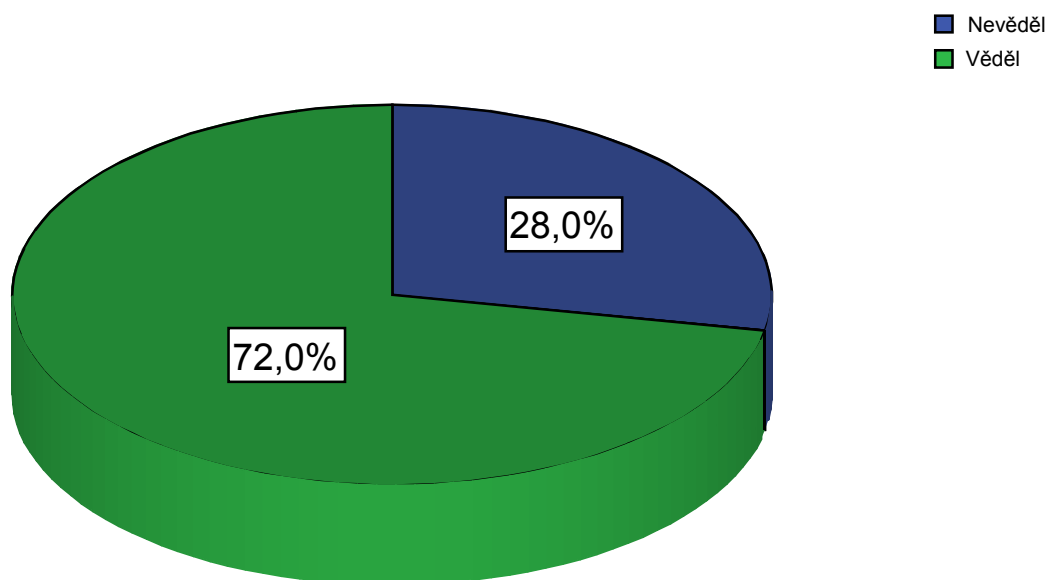

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tohoto grafu vyplývá, že 8% respondentů mělo pouze základní školu. 60% respondentů bylo středoškolsky vzděláno a 32% respondentů mělo vysokoškolské vzdělání.

Graf 19

Vědomost o tom, komu slouží asistenční pes

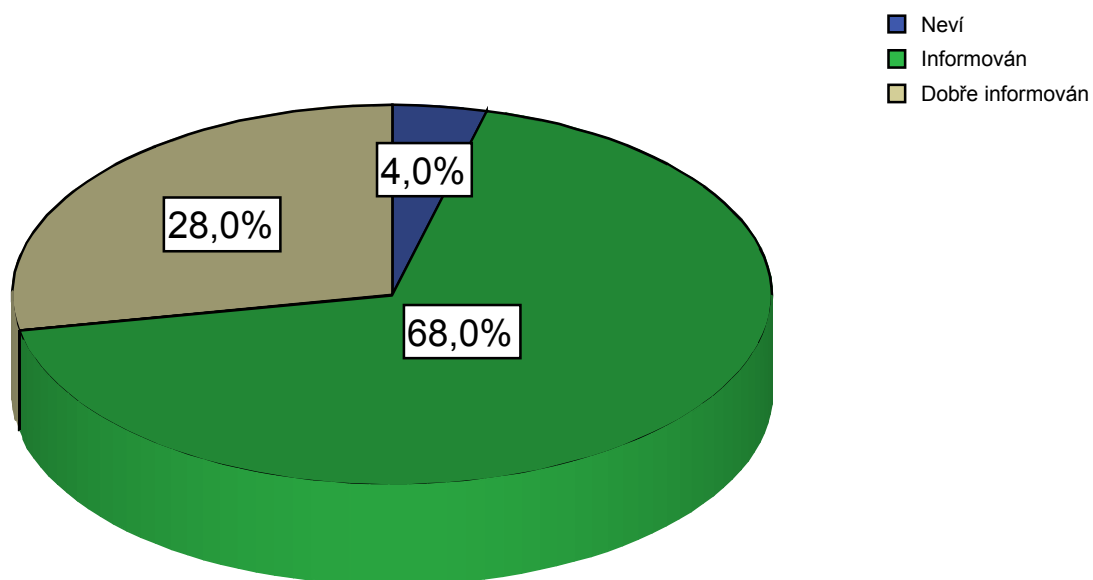

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tohoto grafu vyplývá, že 72% respondentů vědělo komu asistenční pes slouží a pouze 28% respondentů nevědělo pro koho je určen asistenční pes.

Graf 20

Znalost plemen, která se využívají jako asistenční psi

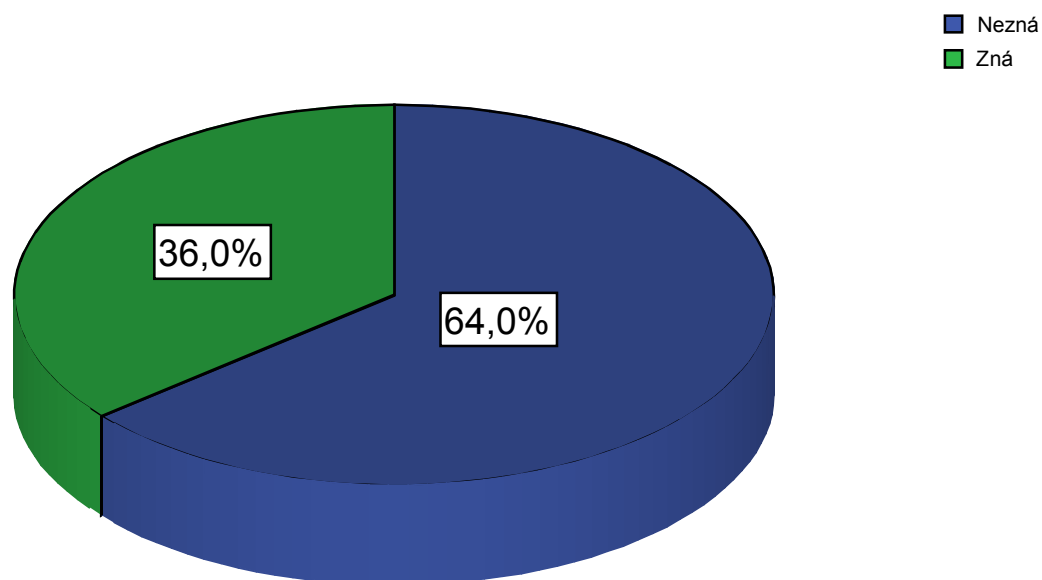

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tohoto grafu vyplývá, že 68% respondentů je informováno o tom jací psi se cvičí jako asistenční psi. 28% respondentů je dobře informováno o tom jaká plemena psů se využívají jako asistenční psi. A pouze 4% respondentů neví jací psi se k těmto účelům využívají.

Graf 21

Znalost nějaké organizace zabývající se výcvikem asistenční psů

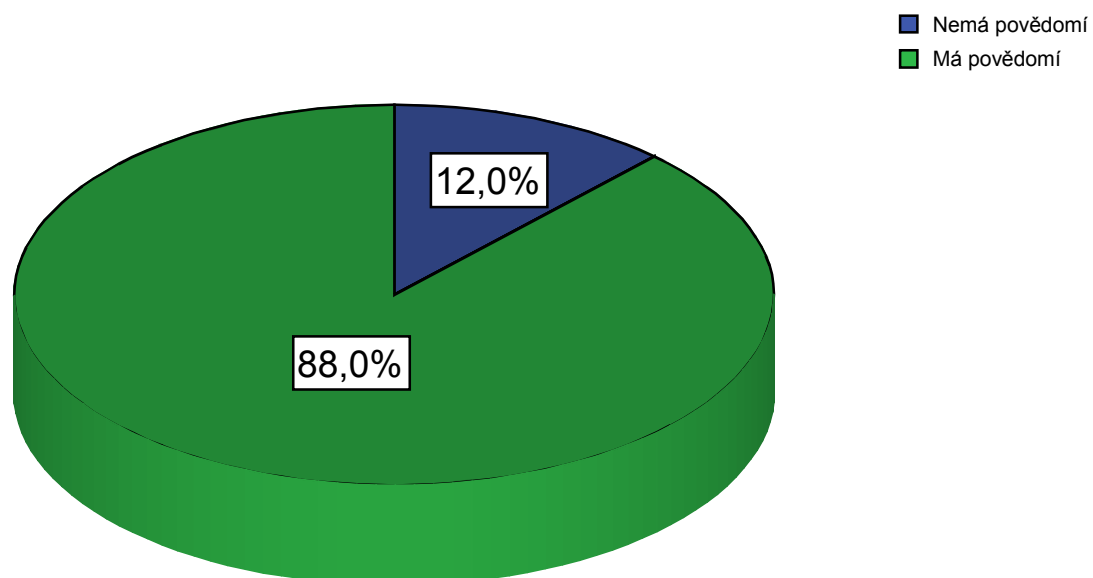

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tohoto grafu vyplývá, že 64% respondentů nezná žádnou konkrétní organizaci zabývající se výcvikem asistenčních psů. A 36% respondentů zná nějakou organizaci, která cvičí asistenční psi.

Graf 22

Povědomí o dovednostech asistenčního psa

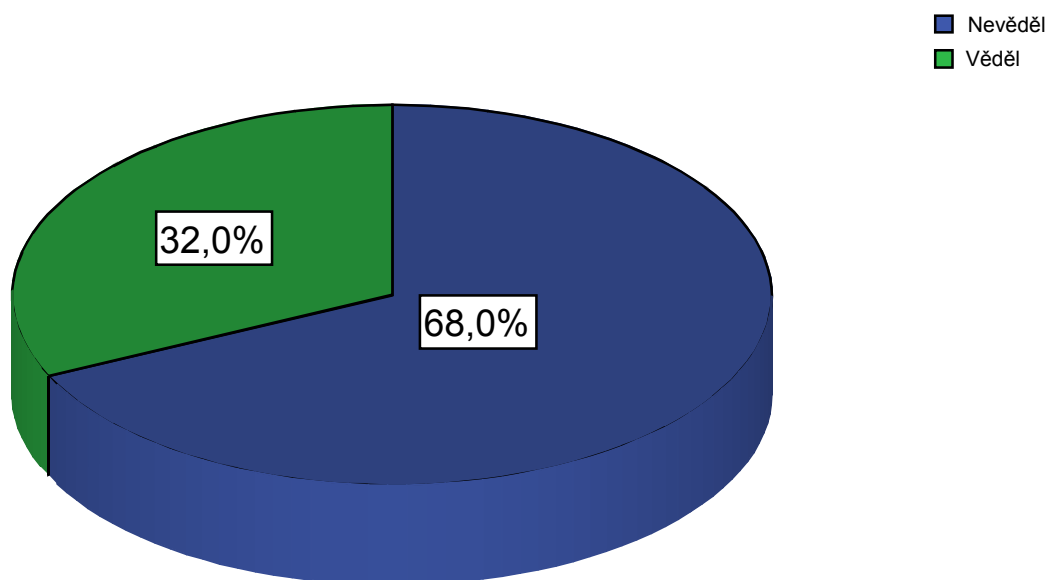

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tohoto grafu vyplývá, že 80% respondentů má povědomí o dovednostech asistenčního psa. A 20% respondentů toto povědomí nemá.

Graf 23

Znalost doby trvání výcviku asistenčního psa

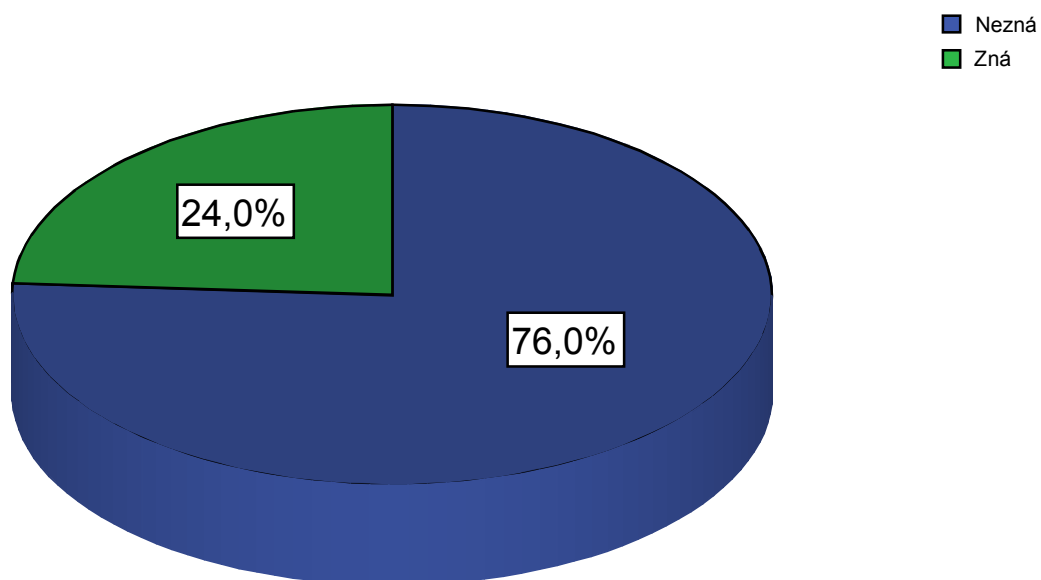

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tohoto grafu vyplývá, že 68% respondentů neví jak dlouho trvá výcvik asistenčního psa. A pouze 32% respondentů ví jak dlouho se asistenční pes cvičí.

Graf 24

Zná-li respondent někoho, kdo vlastní asistenčního psa

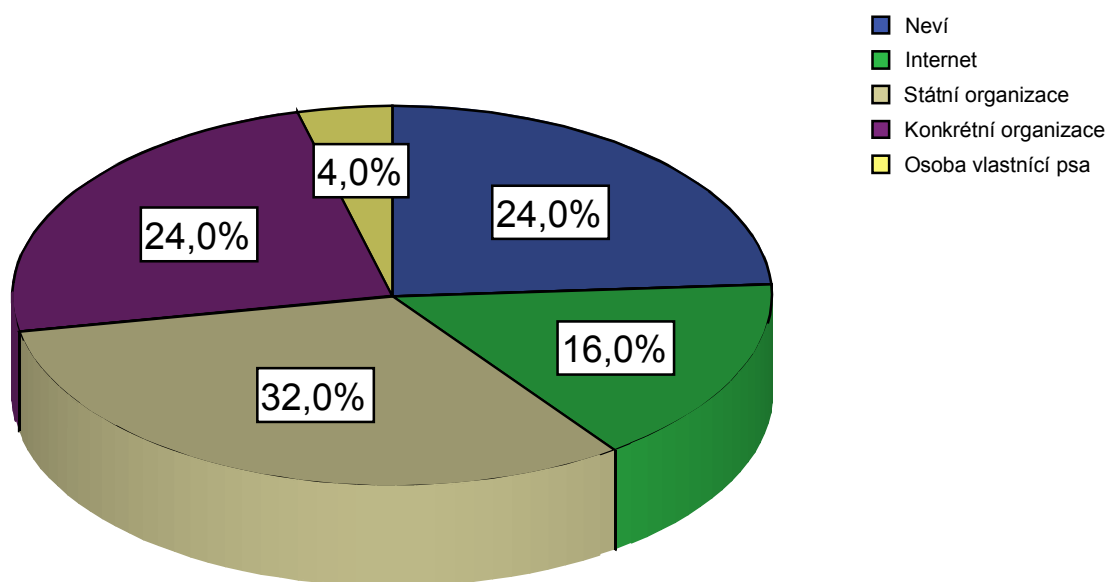

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tohoto grafu vyplývá, že 76% respondentů zná nějakou osobu, která vlastní asistenčního psa. A 24% respondentů nezná žádnou osobu, která vlastní asistenčního psa.

Graf 25

Kam by se respondent obrátil v případě přání, nebo potřeby asistenčního psa

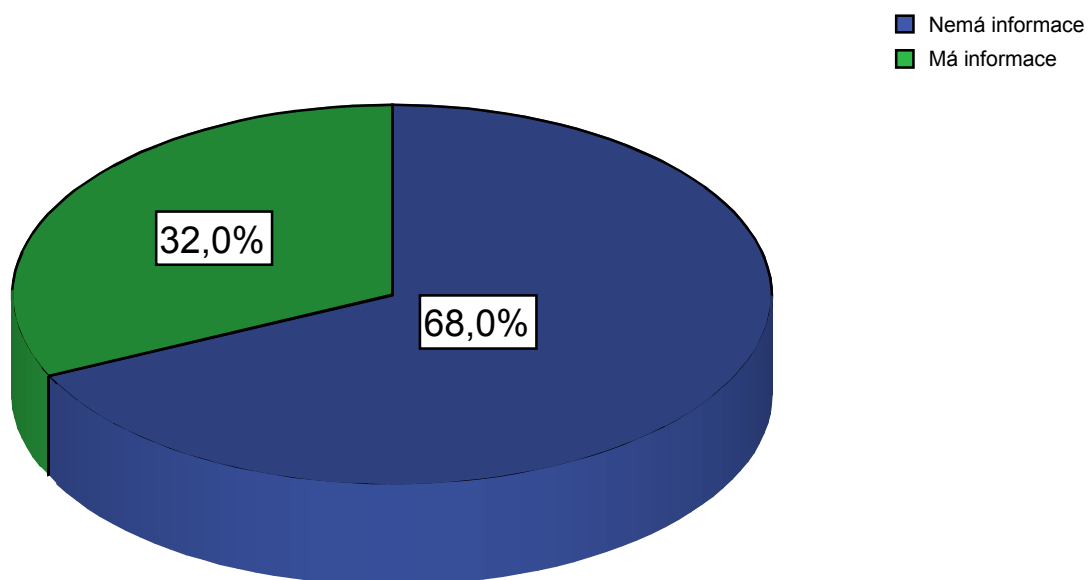

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tohoto grafu vyplývá, že 32% respondentů by se v případě přání mít asistenčního psa obrátilo na státní organizace. 24% respondentů by se obrátilo na konkrétní organizaci zabývající se výcvikem asistenčních psů. 24% respondentů neví na koho by se měli obrátit. 16% respondentů by si informace vyhledalo na internetu. A 4% respondentů by se obrátilo na osobu, která asistenčního psa vlastní.

Graf 26

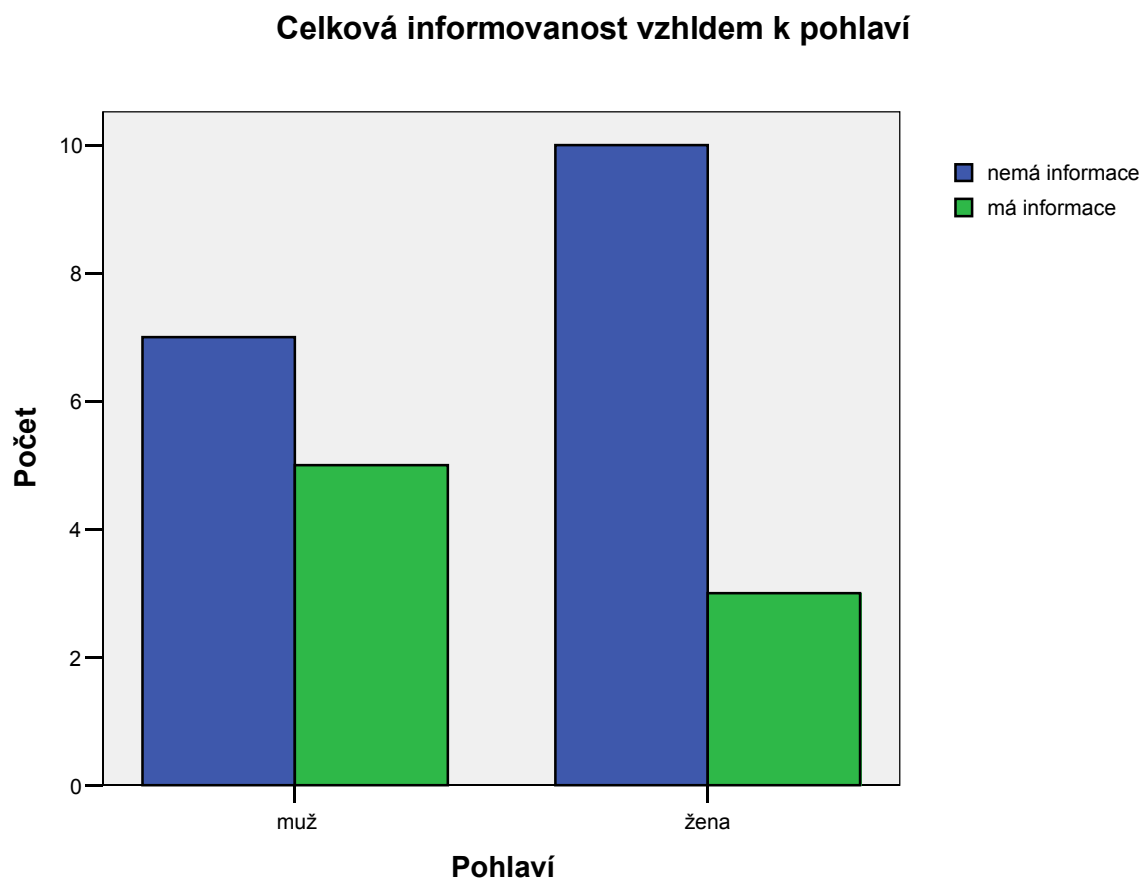
Celková informovanost veřejnosti

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tohoto grafu vyplývá, že 68% respondentů není informováno o možnostech využití asistenčního psa. 32% respondentů tyto informace má.

Graf 27

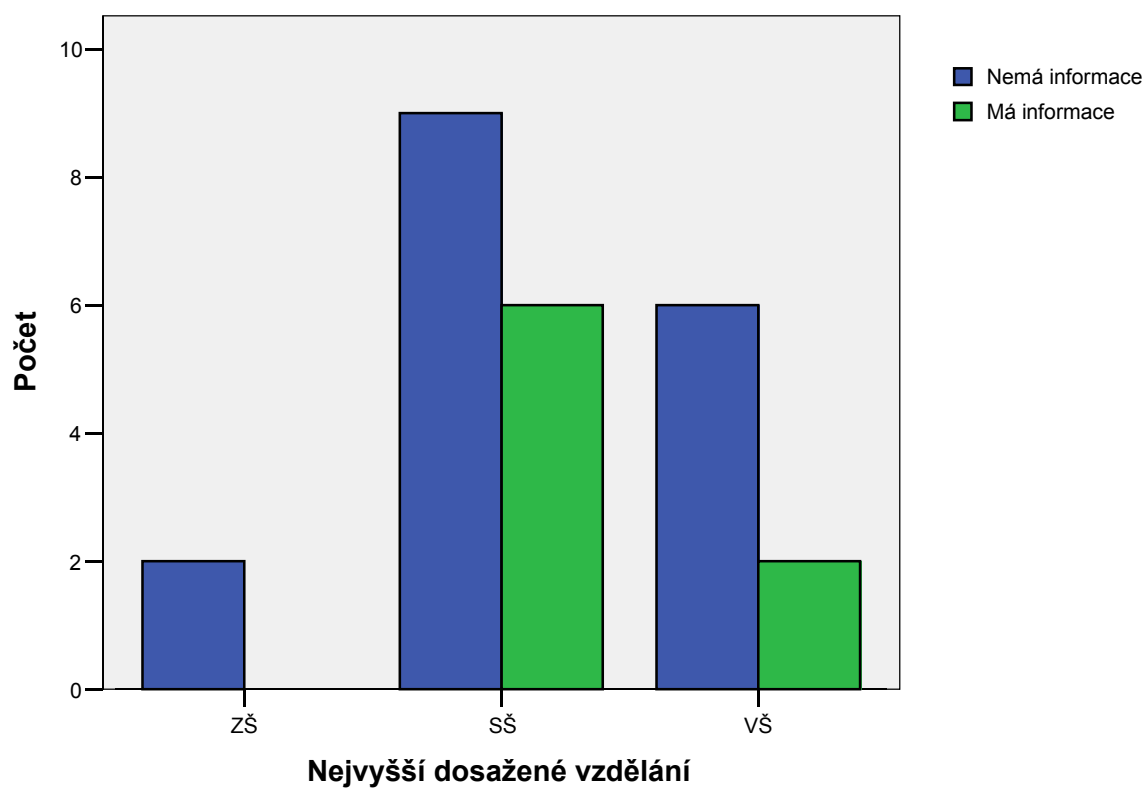

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tohoto grafu vyplývá, že mezi širokou veřejností jsou lépe informováni muži než ženy.

Graf 28

Celková informovanost vzhledm k nejvyššímu dosaženému vzdělání

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tohoto grafu vyplývá, že nejlépe informovaní jsou lidé se středoškolským vzděláním.

5. Diskuze

Každý asistenční pes je cvičen podle potřeb konkrétního klienta. Proto si myslím, že nezáleží pouze na tom jaký je pes, ale i na tom jaký je klient. Ani klient, ani pes nejsou dokonalými tvory, a proto se oba dva ve vzájemném vztahu musí naučit porozumění a toleranci, aby byli schopný a spolehlivý tým a mohli řešit každodenní situace bez větších problémů.

Aby mohl takový tým vzniknout, musí tomu předcházet dlouhá a tvrdá práce v podobě výcviku psa a sblížení se psa a klienta. Velmi důležité je správně vybrat štěně, které se stane asistenčním psem. Dále také záleží na chovatelích v předvýchově a cvičitelích během výcviku. Získá-li pes potřebné dovednosti, přichází na řadu období, kdy se klient a pes blíže poznávají a učí se spolupracovat. Domnívám se, že je velmi důležité, aby klient a pes navázali přátelský vztah plný oboustranného porozumění a vzájemné důvěry. Jen tak může být poslání asistenčního psa beze zbytku naplněno.

Ani od nejlépe vycvičeného asistenčního psa nelze očekávat bezvýhradnou poslušnost a okamžité splnění všech pokynů. Tak jako pán i pes je individualita, a proto někdy musí pán povel zopakovat víckrát než jen pes provede. Pán musí být schopen tuto skutečnost tolerovat a v žádném případě nesmí psa fyzicky či neadekvátně trestat. Pán si musí uvědomit, že pes není jen sluha, ale i přítel.

Myslím si, že ne pro každého tělesně postiženého je asistenční pes přínosem. Je vždy potřeba zvážit, zda pes přinese klientovi větší samostatnost a nezávislost na okolí. V případě těžšího postižení, kdy by se klient nebyl schopný o psa dobře starat, není vhodné si asistenčního psa pořídit, neboť místo pomocníkem by se pes stal spíše přítěží. Při rozhodování klienta, zda-li si asistenčního psa pořídí, je tedy důležité přihlídnout k míře jeho postižení a také jeho povaze. Někteří lidé nemají kladný vztah ke zvířatům a proto by si psa pořizovat neměli. Také klienti s přidruženým psychickým onemocněním nejsou vhodnými adepty na vlastnění asistenčního psa, neboť zde hrozí neadekvátní trestání až týrání psa.

Během svých praxí na střední a vysoké škole jsem měla možnost setkat se s lidmi, kteří asistenčního psa vlastní. Viděla jsem tedy jak probíhá soužití klienta a jeho asistenčního psa, což pro mě bylo velkým přínosem. Na vlastní oči jsem se přesvědčila,

že asistenční pes může svému pánovi zajistit nezávislost na druhé osobě a tím zkvalitnit život postiženého. Je to také dobrá motivace pro další aktivity a psychická podpora klienta. Klient, který s pomocí psa zvládne nějaké úkony má větší chuť překonávat další překážky.

Z provedeného výzkumu vyplývá, že osoby s tělesným postižením žijící na území plzeňského kraje jsou informováni o možnostech využití asistenčního psa, neboť 62,5% respondentů, což je více než polovina, má dostatek informací o asistenčních psech. Pouze 37,5% respondentů nemá dostatek informací o možnostech využití asistenčního psa. U respondentů, kteří asistenčního psa vlastní je informovanost velice dobrá, a to i v oblasti legislativy, zejména vzhledem k vlastním zkušenostem.

Informovanost o možnostech využití asistenčního psa u široké veřejnosti v plzeňském kraji však není tak uspokojivá. Pouze necelá třetina respondentů (tj. 32%) byla všeobecně informována o možnostech využití asistenčního psa. Více než dvě třetiny respondentů (tj. 68%) nebylo o možnostech využití asistenčního psa dostatečně informováno. Podle mého názoru je tato skutečnost neuspokojivá.

6. Závěr

V první části své bakalářské práce se zabývám tělesným postižením, jeho dělením z medicínského hlediska a sociálními důsledky. Popisuji zde jednotlivá postižení, a to co svému nositeli způsobují. Dále zde pracuji s pojmem asistenční pes a v textu jej vysvětluji. Zabývám se také plemeny psů, která jsou vhodná pro výcvik asistenčních psů. Dále se zabývám výběrem štěněte, předvýchovou, vlastním výcvikem psa, jeho sblížením se s budoucím majitelem a předání psa klientovi. Dále zde popisuji jak problematiku asistenčních psů upravují české zákony a shromažďuji několik užitečných rad pro cestování do zahraničí v doprovodu asistenčního psa.

V druhé části jsem se pomocí vlastního výzkumu snažila zmapovat informovanost o možnostech využití asistenčního psa v plzeňském kraji, nejen u osob s tělesným postižením, ale i u široké veřejnosti. Informovanost u osob s tělesným postižením je dobrá, neboť více jak polovina respondentů (tj. 62,5%) mělo dostatečné informace. Čímž se potvrdila hypotéza mé bakalářské práce, že osoby s tělesným postižením v plzeňském kraji jsou informovány o možnostech využití asistenčního psa.

Avšak u široké veřejnosti výsledky výzkumu nebyly tak uspokojivé. Zjistila jsem, že pouze necelá třetina respondentů (tj. 32%) je informováno o možnostech využití asistenčního psa.

Pro zlepšení informovanosti bych navrhovala sestavit informační leták, který by byl na veřejných místech. A dále by bylo dobré, kdyby se více těchto informací lidé dozvěděli například ze sdělovacích prostředků v podobě informačních spotů.

7. Seznam použitých zdrojů

1. Buřvalová, D. *Tělesně postižený*, Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2007, 24s., ISBN 978-80-86991-21-4
2. Boldiš, P. *Bibliografické citace dokumentu podle ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2: Část 1 - Citace: metodika a obecná pravidla. Verze 3.3. 1999-2004*
3. Boldiš, P. *Bibliografické citace dokumentu podle ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2: Část 2 - Modely a příklady citací u jednotlivých typů dokumentů. Verze 3.0. 1999-2004*
4. Disman, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*, 3.vyd. Praha: Nakladatelství Karolinum 2005. 374s., ISBN 80-246-0139-7
5. Frančeová, E. Hutařová, I. *Co je vlastně asistenční pes?*, 1. vyd. Praha: Japan chin a spol. v životě zdravotně postižených, 2005. 128s., ISBN 80-903705-0-0
6. Chovatelský portál. [online]. [citováno 5. února 2007] URL:<<http://www.psi-kocky.cz/>>
7. Jankovský, J. Pfeiffer, J. Švestková, O. *Vybrané kapitoly z uceleného systému rehabilitace*, České Budějovice: Jihočeská Univerzita vČeských Budějovicích, 2005, 104s., ISBN 80-7040
8. Jankovský, J. *Ucelená rehabilitace dětí s tělesným postižením*, 2. doplněné vydání, Praha: Tritron, 2006
9. Mejtová, J. *Pes jako pomocník člověka s postižením*, diplomová práce, 2006, 136s.
10. Občanské sdružení *Helppes*. [online]. [citováno 9. února 2007] URL:<<http://www.helppes.cz/>>
11. Občanské sdružení *Pes pomůže*. [online]. [citováno 12. února 2007] URL:<<http://www.pes-pomuze.com/>>
12. Občanské sdružení *Pes pro tebe*. [online]. [citováno 19. února 2007] URL:<<http://www.pesprotebe.com/>>
13. Obecně prospěšná společnost *Pomocné tlapky*. [online]. [citováno 15. února 2007] URL:<<http://www.pomocnetlapky.cz/>>

14. Renotiérová, M. *Somatopedické minimum*. 1. vyd. Olomouc: univerzita Palackého 2002. 87s., ISBN 80-244-0532-6
15. Vítková, M. *Somatopedické aspekty*. Brno: Padio 1999. 144s. ISBN 80-85931-69-9
16. Vyhláška Ministerstva dopravy České republiky č. 175/2000 Sb., o přepravním řádu pro veřejnou drážní a silniční osobní dopravu
17. Vyhláška Ministerstva zdravotnictví České republiky č. 137/2004 Sb., o hygienických požadavcích na stravovací služby a o zásadách osobní a provozní hygieny při činnostech epidemiologicky závažných
18. Vyhláška Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon ČNR o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení
19. Zákon č. 149/2004 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, v platném znění
20. Zákon č. 229/2003 Sb., o místních poplatcích, v platném znění

8. Klíčová slova

Osoba s tělesným postižením

Asistenční pes

Pomáhající pes

9. Přílohy

Příloha č. 1

Dotazník pro osobu s tělesným postižením

Dobrý den vážená paní, vážený pane,
jmenuji se Romana Vanišová a jsem studentkou 3. ročníku Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Píši bakalářskou práci na téma informovanost o možnostech využití asistenčního psa v plzeňském kraji a chtěla bych Vás požádat o vyplnění tohoto dotazníku. Dotazník je samozřejmě anonymní a bude využit pouze ke zpracování mé bakalářské práce. Odpovědi, které se na Vás hodí, prosím zakroužkujte nebo vyplňte. Předem děkuji za vyplnění dotazníku.

Věk

Pohlaví: a) Muž b) Žena

1) Co je asistenční pes?

- a) pes pomáhající osobám se zrakovým postižením
- b) pes pomáhající osobám se sluchovým postižením
- c) pes pomáhající osobám s tělesným postižením
- d) pes pomáhající osobám s epilepsií

2) Kde jste získal(a) informace o možnosti využití asistenčního psa? (název a sídlo organizace, popř. osoba pokud si ji pamatujete)

.....
.....
.....
.....

3) Jaké informace Vám byly poskytnuty? (péče o psa, pořizování, cena, výcvik, legislativní úprava, atd.)

.....
.....
.....
.....

4) Na koho by jste se obrátil(a) v případě přání mít asistenčního psa? (název a sídlo organizace, popř. osoba pokud si ji pamatujete)

.....
.....
.....
.....
.....

5) Znáte nějaké organizace zabývající se výcvikem asistenčních psů? Jmenujte. (uved'te název a sídlo organizace)

.....
.....
.....
.....

6) Víte jak dlouho se asistenční pes cvičí? Pokud ano, uveďte.

- a) ano
- b) ne

7) Jaké podmínky musí pes splňovat, aby se mohl stát asistenčním psem? (povahové vlastnosti, zdravotní stav, atd.) Jmenujte, které znáte.

.....
.....
.....
.....

8) Rozhodoval(a) jste se někdy o pořízení asistenčního psa? Pokud ne, zkuste si tu situaci představit

Jaké okolnosti u Vás vedly k pořízení asistenčního psa? Seřad'te podle důležitosti okolnosti uvedené pod touto otázkou. (1 znamená nejdůležitější okolnost):

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
5. další:

Jaké okolnosti u Vás vedly proti pořízení asist. psa? Seřad'te podle důležitosti okolnosti vyjmenované pod touto otázkou. (1 znamená nejdůležitější okolnost):

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
5. další:

Okolnosti:

- a) větší nezávislost na okolí
- b) možnost mít psiho kamaráda či společníka
- c) čas
- d) náročnost péče o psa
- e) strach z psů
- f) zkušenosti s vlastněním psa
- g) finance

9) Co všechno musí absolvovat a zařídit zájemce o asistenčního psa? Stručně popište.

.....
.....
.....
.....

10) Víte, jaká plemena psů se využívají jako asistenční psi? Jmenujte.

.....
.....
.....
.....

11) Víte, jak upravují záležitosti ohledně asistenčního psa české zákony? Stručně popište.

.....
.....
.....
.....

12) Jmenujte alespoň tři dovednosti asistenčního psa.

.....
.....
.....
.....

13) Máte vlastního asistenčního psa? Pokud ano, uveďte jak dlouho?

- a) ano
- b) ne

Anketa

(informovanost o možnostech využití asistenčního psa)

Věk

Pohlaví: a) Žena b) Muž

Nejvyšší dosažené vzdělání: a) ZŠ b) SOU c) SŠ d) VOŠ e) VŠ

1) Víte, komu slouží asistenční pes?

- a) zrakově postiženým
- b) tělesně postiženým
- c) sluchově postiženým

2) Jaká plemena psů se využívají jako asistenční psi? Jmenujte.

.....
.....
.....

3) Znáte nějakou organizaci zabývající se výcvikem asistenčních psů? Jmenujte.
(Uveďte název a sídlo organizace)

.....
.....
.....

4) Znáte nějaké dovednosti asistenčního psa? Jmenujte.

.....
.....
.....

5) Víte, jak dlouho se asistenční pes cvičí? Pokud ano, uveďte.

- a) ano
- b) ne

6) Znáte někoho, kdo vlastní asistenčního psa?

- a) ano
- b) ne

7) Na koho by jste se obrátili v případě přání, nebo potřeby asistenčního psa?

.....
.....
.....
.....

Příloha č. 3

Ukázka košilky pro psa

